

372 2011

พ ๑๑๖๓

๗.๓

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี

ปริญญาพันธ์

ของ

ไพฑูรย์ โกพัฒนตา

24 ก.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2535

181421

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รศ.ดร.วิจิตร วรุตบางกูร)

.....กรรมการ
(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รศ.ดร.วิจิตร วรุตบางกูร)

.....กรรมการ
(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(นายประยัต ตรวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่...๕...เดือน...มิถุนายน...พ.ศ.๒๕๖๕

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดี ได้รับความความกรุณาเป็นอย่างดียิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร วรุตบางกูร ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ประหยัด ทรงคุณ กรรมการ สอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านอาจารย์ทั้ง 3 เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการใช้สถิติเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ไม่สามารถเอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณธีรพล ว่องกิตติพงษ์ คุณวัชระ อ่วยสุข และเพื่อนข้าราชการสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ทุกคน ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตลอดจนการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณยาย บิดา มารดา และคุณครูอาจารย์ ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจ และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ไพฑูรย์ โกฬณ์ตา

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารการประถมศึกษาในปัจจุบัน	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	15
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหาร	18
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	22
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะทางด้านวิชาการ	24
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ	27
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	36
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	37
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
	ขั้นตอนในการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	39
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
	การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	41
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	90
กลุ่มตัวอย่าง	90
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	91
การวิเคราะห์ข้อมูล	91
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
สรุปผลการวิจัย	98
อภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะ	105
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	116
ประวัติย่อของผู้วิจัย	127

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	38
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดของโรงเรียน	41
3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน	47
4	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน	48
5	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน	50
6	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน	52
7	คุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้านของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน	54
8	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ..	55
9	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ..	58
10	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ..	61
11	คุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้านของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ...	64
12	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหาร	65

13	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ ในการเป็นผู้บริหาร	68
14	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ ในการเป็นผู้บริหาร	71
15	คุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้านของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ ในการเป็นผู้บริหาร	74
16	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ..	75
17	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ..	78
18	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ..	81
19	คุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้านของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ..	84
20	เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้านของหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	86
21	เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้านของหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร	87
22	การวิเคราะห์ความแปรปรวนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	88
23	เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	89

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงทักษะการบริหารที่จำเป็นสำหรับนักบริหารระดับต่าง ๆ ในองค์กร	10
2 แสดงโครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523-ปัจจุบัน	14

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สังคมควรจัดให้แก่บุคคลทุกหมู่เหล่า ทุกเพศ ทุกวัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้เดิม สร้างความรู้ใหม่ ถ่ายทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้ความรู้ทักษะพื้นฐานอาชีพ สังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการศึกษาตลอดมา โดยได้จัดการศึกษาในระบบและนอกระบบอย่างกว้างขวางมาเป็นเวลานาน (สมชัย วุฒิปรีชา. 2534 : พ 11)

การจัดการศึกษาของไทยได้จัดแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา การศึกษาทุกระดับมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน และสนใจจะมีส่วนร่วมในการกิจของส่วนรวม เมื่อพิจารณาความสำคัญของการจัดการศึกษาในแต่ละระดับแล้ว การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ถือได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ. 2532 : 5)

การจัดการประถมศึกษาของไทยได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยตลอดมา ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงรัชกาลปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารการศึกษาครั้งที่สำคัญที่สุดก็คือ การโอนโรงเรียนประชาบาลที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและโรงเรียน

ประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษาที่ตราชอณาจักร ไปอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2523 : 7) ผลจากการโอนโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษาที่ตราชอณาจักร ไปอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการครั้งนี้ ทำให้เกิดระบบโครงสร้างการบริหารที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือได้มีระบบ/โครงสร้างในการบริหารเป็นไปในรูปคณะกรรมการซึ่งมีการบริหารงาน 4 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับกลุ่มโรงเรียน (ราชกิจจานุเบกษา. 2523 : 5-12)

สำหรับการบริหารงานการประถมศึกษาในระดับอำเภอนั้น ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 มาตรา 26 ได้กำหนดให้มีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นหน่วยงานบริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ จัดการประถมศึกษาภายในเขตอำเภอและปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอมอบหมาย และมาตรา 27 กำหนดให้มีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด (ราชกิจจานุเบกษา. 2523 : 16)

โดยอำนาจตามกฎหมายดังกล่าว ทำให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่ในการให้การสนับสนุน ช่วยเหลือแนะนำและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาภายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดังนั้นการบริหารการศึกษาในระดับนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นหน่วยงานที่ควบคุม ดูแลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งมีครอบคลุมอยู่เกือบทุกหมู่บ้านในประเทศไทย ประกอบกับเยาวชนไทยที่เรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่ละปีมีจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้เรียนต่อในระดับสูงขึ้น ชีวิตของเขาจึงได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น (มานะ รัตนโกเศศ. 2533 : 1) จึงนับได้ว่า การบริหารในส่วนนี้เป็นส่วนการบริหารการศึกษาที่ใกล้ชิดกับประชาชนและท้องถิ่น

มากที่สุด คุณภาพของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาจึงอยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดยตรง

การควบคุมดูแล รับผิดชอบการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต้องทำงานใกล้ชิดกับผู้บริหาร โรงเรียนและครูอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องรู้จักเลือกใช้ภาวะผู้นำ อำนาจตามกฎหมายอำนาจบารมี และคุณลักษณะส่วนบุคคลในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่เป็นผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาให้เหมาะสม เพื่อให้ได้รับความร่วมมือ ความยอมรับนับถือ และเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประสิทธิภาพในการทำงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ คุณลักษณะของหัวหน้างานซึ่งเพลเลกริโน และฟานฮาแกน (Pellegrino and Varnhagan. 1985 : 1) อธิบายว่าเป็นศักยภาพทางความรู้และทักษะสำคัญ ๆ ที่จะช่วยให้หัวหน้างานประสบความสำเร็จในการบริหาร ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้อาจเป็นคุณลักษณะที่มีมาแต่กำเนิด หรือเกิดจากการเรียนรู้ แต่ส่วนใหญ่จะเกิดจากการเรียนรู้มากกว่า นักพฤติกรรมศาสตร์หลายท่าน เช่น บาส และไอแวนซ์วิช (Bass. 1981 and Ivancevich. 1977) ต่างก็ยืนยันว่าคุณลักษณะของผู้มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานอย่างยิ่ง

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทั่วประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 743 คน ซึ่งการเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จะใช้วิธีการสอบคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าสู่ตำแหน่ง แต่ก็พบว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมิได้มีผลงานเป็นที่น่าประทับใจทุกคน บางคนมีปัญหาในการบริหารงาน บางคนถูกร้องเรียน ถูกบดขยี้แต่บ้างคนประสบความสำเร็จในการบริหารงานมีผลงานเด่นชัด มีโอกาสก้าวหน้ารวดเร็วมาก (ประจวบ แสงอินทร์. 2533 : 1)

แม้ว่าทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะพยายามใช้กระบวนการคัดเลือกหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยการสอบข้อเขียน ประเมินประสบการณ์เดิมและฝึกอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการคัดเลือกอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็พบว่ายังขาดการวิเคราะห์วิจัยว่า ความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ เจตคติของคนเหล่านี้เหมาะสมกับงานและตำแหน่งหน้าที่เพียงไร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 34-35)

การวิเคราะห์วิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอก็มีไม่มากนัก และไม่ค่อยจะเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525-2534 ซึ่งก็รวมถึง การพัฒนาคุณภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภออยู่ด้วยก็ตาม

ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความสนใจที่จะศึกษาว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งประมวลได้ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ควรมีคุณลักษณะในแต่ละด้านอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต้องทำงานร่วมมือใกล้ชิดกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาน่าจะเป็นผู้ระบุได้ว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่เขาจะให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานนั้น ควรมีคุณลักษณะอย่างไร ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ถือเป็นการบ่งชี้คุณลักษณะโดยผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ทั้งนี้เพื่อจะเป็นแนวทางให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพิจารณาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมยิ่งขึ้นและจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารระดับสูงพิจารณาหาแนวทาง ปรับปรุง พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอให้ดียิ่งขึ้นอีกทั้งใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้เหมาะสมในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อใช้ในการปรับปรุง คุณลักษณะและบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสม และเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้นผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงขึ้น เป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์บางส่วนของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอให้ดียิ่งขึ้น และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ปฏิบัติงานในระหว่างปี พ.ศ. 2534 จำนวน 452 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane, 1970 : 580-581) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และใช้ระดับค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 213 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกดังนี้

3.1.1 วุฒิทางการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.1.2 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

3.1.2 ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน

3.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 121 - 300 คน

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน 301 คนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ในด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณลักษณะซึ่งเป็นผลมาจาก บุคลิกภาพ การศึกษา ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติในการบริหารงานตามหน้าที่มีผลทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับบทบาทผู้บริหารงานที่ดีในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน

1.1 คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกทางพฤติกรรมทางร่างกาย วาจาหรือกิริยาท่าทาง เช่น ลักษณะท่าทาง ท่วงทีวาจา การแต่งกาย กิริยามารยาท การรู้จักวางตน การสมาคม การควบคุมอารมณ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 คุณลักษณะทางด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงว่าเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถในการนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้กับการทำงาน เช่น วุฒิทางการศึกษา การฝึกอบรม ประสบการณ์ทางการเรียนรู้วิชาเอกหรือสาขาวิชาที่ศึกษาเป็น วิชาเอก

1.3 คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถ และทักษะในการที่จะ ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำ คุณธรรมจริยธรรม การตัดสินใจ การแสดงพฤติกรรมการบริหารให้ เหมาะสมกับสถานการณ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอวัดได้จากการตอบ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอ

2. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชา และควบคุมดูแลการ จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และให้หมายรวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่งในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การจำแนกขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ ขนาดของโรงเรียนจำแนกออกเป็น 3 ขนาด คือ

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน

4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

5. ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง จำนวนปีของการดำรง ตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา หรือจำนวนปีในการดำรง ตำแหน่งครูใหญ่อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษารวมกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ รวม 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ เพื่อให้การวิจัยในเรื่องนี้มีข้อมูลพื้นฐานและหลักวิชาเพื่อสนับสนุนการวิจัยและอภิปรายผล ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. ระบบบริหารการประถมศึกษาในปัจจุบัน
3. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
4. คุณลักษณะของผู้บริหาร
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน (ภิญโญ สาร. 2519 : 6)

การบริหารการศึกษาถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษานั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในแง่ที่เป็นศาสตร์ก็เพราะมีองค์แห่งความรู้ มีหลักเกณฑ์ ทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ ส่วนการบริหารการศึกษาในแง่ที่เป็นศิลป์ก็เพราะจะต้องรู้จักประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์

และสิ่งแวดล้อมด้วย การบริหารการศึกษาในทางปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย (ถวิล เกื้อกุลวงศ์. 2530 : 17)

ตามที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการบริหารการศึกษานั้น ผู้บริหารถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในหน่วยงาน เพราะผู้บริหารคือผู้ที่ทำหน้าที่ในการนำทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน หรือองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (สงวน ช้างฉัตร. 2530 : 31) ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัช สงวนวงศ์วาน (2531 : 87) ที่ได้กล่าวว่า หากปราศจากผู้บริหารแล้ว อาจทำให้การใช้กำลังงานของสมาชิกในองค์การและทรัพยากรอื่น ๆ สิ้นไปอย่างสุรุ่ยสุร่าย การบริหารที่มีประสิทธิภาพ จึงช่วยนำมาซึ่งกิจกรรมที่บรรลุเป้าหมายและด้วยการประสานงาน อย่างพรักพร้อม ประสิทธิภาพของการบริหารจะเป็นผลสะท้อนถึงความเจริญก้าวหน้าหรือความล้มเหลวขององค์การ การประเมินค่าหรือความสำเร็จขององค์การวิธีหนึ่ง คือ การพิจารณาบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารองค์การ โดยทั่วไปแล้วเป็นที่ยอมรับกันว่าองค์การที่มีผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มักจะประสบผลสำเร็จ ในขณะที่องค์การที่มีผู้บริหารที่ด้อยความสามารถมักจะล้มเหลวในที่สุด

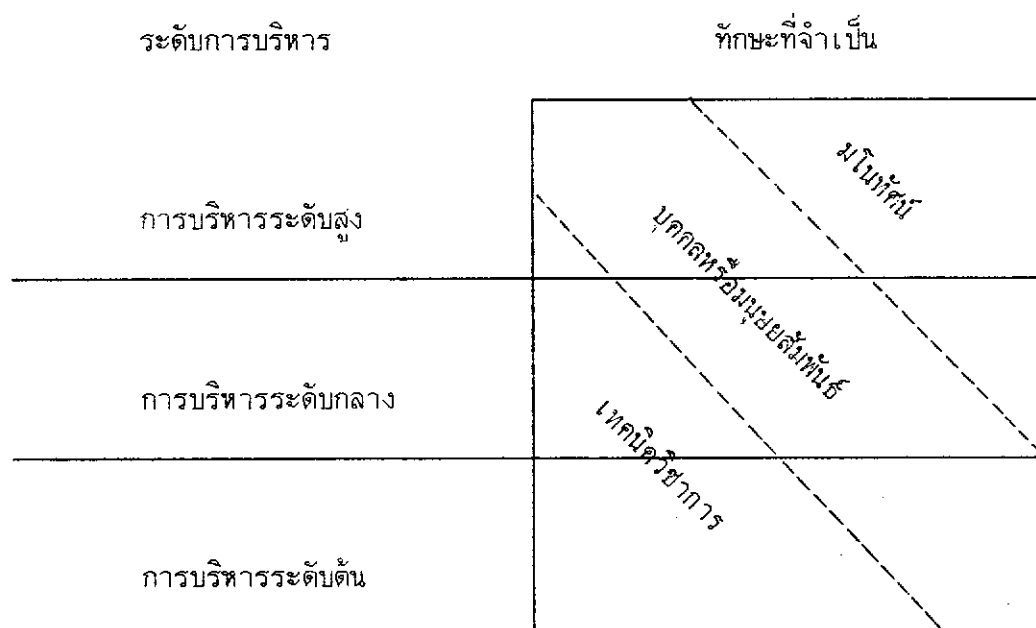
ผู้บริหารจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหาร ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2530 : 38-39) ได้กล่าวถึงทักษะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารว่าจะประกอบไปด้วยทักษะ 3 ด้านด้วยกัน คือ

1. ทักษะด้านเทคนิควิชาการ (Technical Skill) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้และเครื่องมือทางการบริหาร ซึ่งทักษะนี้ได้จากประสบการณ์ การฝึกอบรมและการเรียนรู้ ทักษะนี้มีความจำเป็นมากสำหรับผู้บริหารระดับต้น เพราะเป็นบุคคลที่จะต้องแนะนำ และสอนให้ ผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานอย่างถูกต้อง และที่สำคัญจะต้องสามารถลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองได้

2. ทักษะด้านบุคคลหรือมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Skill) เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในหน่วยงาน มีความเข้าใจในบุคคลแต่ละบุคคลและความสามารถในการจูงใจให้แต่ละคนทำงานด้วยกันได้อย่างสงบสุข และมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละคนมีความพึงพอใจ ต่อกันและจงรักภักดีต่อหน่วยงาน ทักษะด้านนี้มีความจำเป็นยิ่งสำหรับผู้บริหารทุกระดับ

3. ทักษะด้านมโนทัศน์ (Conceptual Skill) เป็นความสามารถที่จะเข้าใจถึงความ สลับซับซ้อนของหน่วยงาน และความสามารถทำให้ทุกหน่วยงานดำเนิน ไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะด้านนี้ประกอบด้วย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการวางแผน การ กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในหน่วยงานหรือองค์การทั้งหมด ทักษะด้านนี้มีความสำคัญมากสำหรับ ผู้บริหารระดับสูง เพราะจะต้องเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานทุกสิ่งทุกอย่าง ให้มีความสัมพันธ์กัน และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผู้ที่เป็นผู้บริหารจะต้องมีทักษะทั้ง 3 ด้านดังกล่าวในการบริหาร แต่ทักษะด้านใดจะมี ความสำคัญมากน้อยต่อผู้บริหาร ย่อมขึ้นอยู่กับระดับชั้นของผู้บริหาร ส่วนทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้บริหารทุกระดับดังภาพ

ภาพประกอบ 1 แสดงทักษะการบริหารที่จำเป็นสำหรับนักบริหารระดับต่าง ๆ ในองค์การ

จากทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารทั้ง 3 ด้านนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในฐานะที่เป็นผู้บริหารของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ จะต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิควิชาการ เพื่อให้ได้ให้ข้อเสนอแนะงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องมีความรู้ทางด้านบุคคลหรือมนุษยสัมพันธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ แต่ในขณะเดียวกันหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอก็ต้องใช้ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ในฐานะที่ต้องมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติงานของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด จึงจำเป็นต้องมีการวางแผน กำหนดนโยบาย และวิเคราะห์งาน ด้วยเหตุดังกล่าวหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนทักษะในหลาย ๆ ด้านดังกล่าว

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จะมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และทักษะในการบริหาร สามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานทำงานอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งเป็นผู้บริหาร และผู้นำ ในขณะเดียวกันด้วย ดังคำกล่าวของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2533 : 59) ที่ว่า องค์การจะประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานมากหรือน้อยเพียงใดย่อมขึ้นกับการเป็นผู้นำ (Leadership) ของผู้บริหาร (Manager) ความเป็นผู้นำกับผู้บริหารมีความแตกต่างกันหลายประการ และต่างก็มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งสิ้น ผู้บริหารจะเป็นบุคคลที่มีอำนาจตามตำแหน่ง (Authority) ส่วนผู้นำจะเป็นบุคคลที่มีอำนาจบารมี ถ้าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสามารถมีทั้งอำนาจตามตำแหน่งและอำนาจบารมีแล้ว การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของอำเภอก็จะมีประสิทธิภาพและยังเกิดประสิทธิผลอย่างแน่นอน

ระบบบริหารการศึกษาในปัจจุบัน

จากการที่ได้มีการโอนการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวงมหาดไทย และกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม

พ.ศ. 2523 ทำให้เกิดระบบการบริหารการศึกษาที่แตกต่างไปจากหน่วยงานอื่น ๆ คือ มีการบริหารในรูปคณะกรรมการ มีสำนักงานในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติลงมาจนถึงท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นระดับปฏิบัติโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 3-9) ดังนี้

ระดับชาติ กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 2. ปฏิบัติงานที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมาย
 3. จัดทำนโยบาย การประถมศึกษาและแผนพัฒนาการประถมศึกษาต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 4. จัดทำงบประมาณและจัดสรรเงินงบประมาณและเงินอื่นที่นำมาใช้เพื่อจัดการประถมศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 5. จัดทำมาตรฐานด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 6. เสนอแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 7. ติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา และรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทราบ
 8. รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษา
 9. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
- โดยมีเลขาธิการทำหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุม และดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ระดับจังหวัด กำหนดให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นหน่วยงานบริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้
1. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

2. ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย
3. จัดทำนโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาในจังหวัดเสนอต่อ

คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

4. จัดทำงบประมาณเพื่อจัดการประถมศึกษาในจังหวัด
5. เสนอจัดตั้งบริหาร รวม ปรับปรุง และเลิกล้มโรงเรียนในสังกัด
6. เสนอแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ

ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่โรงเรียนในสังกัด

7. ติดตาม ประเมินผล ควบคุมมาตรฐาน และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนในสังกัด และรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทราบ

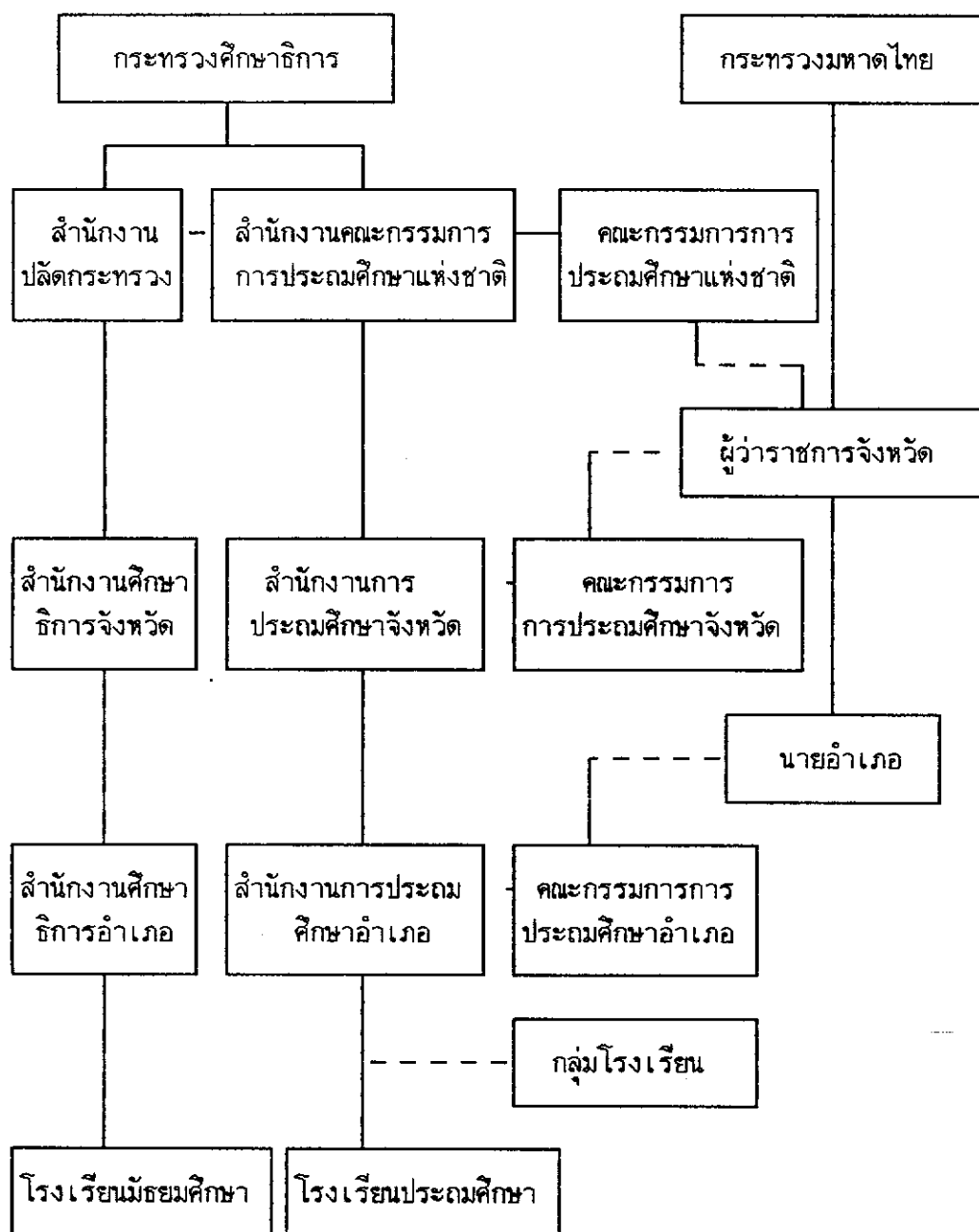
8. รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษาในจังหวัด
9. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

โดยมีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับอำเภอ กำหนดให้มีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นหน่วยงานบริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ จัดการประถมศึกษาภายในเขตอำเภอ และปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอมอบหมาย โดยมีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทำหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

ระดับกลุ่มโรงเรียน กำหนดให้รวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอแล้วแต่กรณีหลายโรงเรียนเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มโรงเรียน มีการเลือกผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มเป็นประธานกลุ่ม เน้นการร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียนภายในกลุ่ม ทั้งด้านกำลังคน ความคิด และเสนอต่อระดับอำเภอเกี่ยวกับแผนงานงบประมาณ วิชาการและบุคลากรเพื่ออำเภอจะใช้เป็นข้อมูลเสนอระดับจังหวัดต่อไป

จากโครงสร้างดังกล่าวสามารถแสดงภาพประกอบได้ดังนี้ คือ

ภาพประกอบ 2 แสดงโครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523-ปัจจุบัน

จากภาพประกอบที่แสดงไว้จะเห็นได้ว่า ในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ นอกจากจะเป็นผู้บริหารงานภายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแล้ว ยังมีหน่วยงานในระดับรองลงไปที่จะต้องรับผิดชอบ ดูแล กำกับ และให้การสนับสนุนอีก 2 ระดับ คือ ระดับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน เพื่อให้หน่วยงานทั้งสองสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมตาม บทบาทหน้าที่ได้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดี เป็นผู้มีความประพฤติดี และเป็นนักบริหารที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : บทนำ) ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถือเป็นสิ่งที่หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ จะต้องเรียนรู้ ฝึกอบรม และพัฒนาจนเกิดทักษะเพื่อให้เป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต่อไป

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

ตามโครงสร้างการบริหารและการจัดการประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523

มาตรา 23 ให้มีคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอเป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการอำเภอ และข้าราชการครู ผู้ได้รับการเลือกตั้ง เป็นผู้แทนข้าราชการครู จากกลุ่มโรงเรียนภายในเขตอำเภอ กลุ่มโรงเรียนละหนึ่งคนเป็น กรรมการและหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการซึ่ง ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

การเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

มาตรา 24 คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่ภายในเขตอำเภอ ดังต่อไปนี้

1. ประสานการดำเนินงานประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
2. เสนอแนะการแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด
3. เสนอความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย

มาตรา 26 ให้มีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ เป็นหน่วยงานบริหารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ จัดการประถมศึกษาภายในเขตอำเภอและปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดและตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอมอบหมาย

มาตรา 27 ให้มีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมและดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด (ราชกิจจานุเบกษา. 2523 : 16)

นอกจากมีอำนาจตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 แล้ว หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอยังมีอำนาจตามที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอีก เช่น อำนาจการลา การอนุญาตไปราชการ การบังคับบัญชา การดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ การเบิกจ่ายเงินต่าง ๆ เป็นต้น (สมัยศ มีเทศน์. 2531 : 3-6)

กล่าวโดยสรุปแล้วหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมิบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานการประถมศึกษาของอำเภอ 2 ประการดังนี้ คือ

1. ในฐานะผู้บริหารงานสำนักงานซึ่งจะทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการที่ต้องปฏิบัติในสำนักงาน ติดต่oprสานงานกับจังหวัด โรงเรียน หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชน

ทั่วไปที่มาติดต่อราชการ เป็นงานด้านบริการให้ความสะดวกแก่ข้าราชการครู และบุคคลต่าง ๆ ลักษณะเช่นนี้ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการลงนามในหนังสือราชการเพื่อให้งานของสำนักงานดำเนินไปด้วยดี

2. ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาครูในสังกัด รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ในการปฏิบัติงานการศึกษา 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการ การเงินและพัสดุ และ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่การปฏิบัติงานดังกล่าวของโรงเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริม ช่วยเหลือดูแล นิเทศ ควบคุม กำกับ สรรพหา จัดสรรงบประมาณ และ ติดตามผลการปฏิบัติงานจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อให้การศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยถือหลักว่างานของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ คือ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียน ให้มีคุณภาพ ดังนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจึงมีบทบาทที่ครอบคลุมถึงงานของโรงเรียน ประถมศึกษาทั้ง 6 งานอีกด้วย

จากบทบาทดังกล่าวจะเห็นว่า บทบาทการเป็นผู้บังคับบัญชาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดเพราะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชา ครู อาจารย์ทั้งที่มีคุณวุฒิ วิทยวุฒิเป็นจำนวนมาก ถ้าแสดงบทบาทไม่เหมาะสมหรือไม่ตรงตามความคาดหวังของผู้ใต้บังคับบัญชาส่วนใหญ่แล้ว ก็จะทำให้ประสบกับความล้มเหลวในการบริหารได้ ดังนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องรู้จักพัฒนาตนเอง โดยหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เรียนรู้ธรรมชาติของคน รู้จักบริหารเวลา ทำงานให้มีคุณภาพ ผลิตมีคุณธรรม หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจึงจะมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเป็นที่เชื่อถือศรัทธาทั้งผู้ร่วมงานและคนทั่วไป (สมยศ มีเทศน์.

คุณลักษณะของผู้บริหาร

คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง คักยภาพทางความรู้หรือทักษะที่ช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานได้สำเร็จ (Pellegrino and Varnhagan. 1985 : 1) และคุณลักษณะของผู้บริหาร คือ สิ่งต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารที่มีมาแต่กำเนิดและเกิดจากการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป แรงจูงใจ ลักษณะนิสัย ภาพพจน์ที่มองตนเอง บทบาททางสังคม หรือความชำนาญเฉพาะงานของผู้บริหารซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้สำเร็จดีเยี่ยมโดยบังเอิญหรือไม่ตั้งใจ (สมภาพ โรจนพันธ์, บุญมาก พรหมพ้วย และภคพร ตริรัตน์ตระกูล. 2530 : 97) ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหาร จึงสรุปความหมายได้ว่า เป็นคุณสมบัติอันดีเด่นของผู้บริหารซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จนั่นเอง

วิทยุ อังคนารักษ์ (2522 : 1-6) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของหัวหน้างานไว้

2 คุณลักษณะ คือ

1. คุณลักษณะพื้นฐาน ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปที่มีอยู่ในตัวของหัวหน้า คือ ความเฉลียวฉลาด ถึงระดับหนึ่ง ความแข็งแรงของร่างกาย ความเข้มแข็งทางศีลธรรม
2. คุณลักษณะพิเศษที่หัวหน้างานจะเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป ได้แก่ ความสนใจอย่างแท้จริง และความรักบุคคลอื่น กำลังหรืออำนาจแห่งบุคลิกลักษณะ หรือเป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะเข้มแข็ง การมีจิตใจแบบนักวิทยาศาสตร์ หรือเป็นคนรู้จักคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ คือ มีเหตุผล ยอมรับความจริง รู้จักคิดและวิจัย

✓ การที่ผู้บริหารจะปฏิบัติงานได้ดีมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะที่ดีเด่นเป็นพิเศษในหลาย ๆ ด้าน แต่คุณลักษณะเบื้องต้นที่ผู้บริหารควรมีเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานให้เกิดผลดี คือ มีคุณลักษณะพิเศษเฉพาะตัว คือ มีบุคลิกภาพและอุปนิสัยส่วนตัวที่ดี มีความรู้ความสามารถในการบริหาร และการนำ คือ มีความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคนิคและวิธีทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับคนได้ มีความตั้งใจสูง คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอดสาหัส พยายาม มีความรับผิดชอบ เช่น อุทิศเวลาให้แก่งานในหน้าที่ เป็นที่พึ่งแก่ผู้น้อย รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน กล้าเผชิญต่อเหตุการณ์ มีความเป็นธรรม พึงความเห็นทุกด้าน

คุณลักษณะของผู้บริหารกลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจที่จำเป็น และมีความสำคัญยิ่ง จะต้องประกอบด้วย เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานมีเป้าหมายและอุดมการณ์ มีความมานะอดทน รู้จริง มีหลักวิชา ศึกษาอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบสูง และมีความตั้งใจในการทำงาน (จำเรียง ภาวิจิตร. 2532 : 41) ถ้าพิจารณาจากความเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาจะพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่ผู้ได้บังคับบัญชาต้องการก็คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วางแผนได้ และสั่งการเป็น สามารถนำประชุมได้ และหาความคิดเห็น หยั่งรู้สถานการณ์ และมีเสถียรภาพทางสังคม สามารถตัดสินใจได้อย่างมีหลักเกณฑ์ด้วยความเชื่อมั่นไม่ลังเล ให้ความยอมรับนับถือ และไว้วางใจ ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างพอเพียง เป็นแบบอย่างในเรื่องของความซื่อสัตย์ อดทน และสั่งงานไม่ถอย ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รู้จักงาน รู้จักคน และรู้จักใช้คน กำหนดเป้าหมายของงานได้เหมาะสม ชัดเจน และเป็นไปได้ มีบุรณภาพทางศีลธรรมจรรยาและเป็นแม่แบบได้ ยอมรับข้อวิพากษ์วิจารณ์ และปรับปรุงตนได้เป็นที่พึงพอใจของลูกน้องได้ (ชลอ ธรรมศิริ. 2533 : 7-17)

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารการศึกษา พันธ์ พินนาคินทร์ (2524 : 63-67) ได้จำแนกคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารไว้ 2 ประการ คือ

1. คุณลักษณะส่วนตัว ผู้บริหารการศึกษาควรประกอบด้วยคุณลักษณะส่วนตัวดังนี้ คือ มีสุขภาพดี มีความเฉลียวฉลาด มีความประพฤติดี มีอารมณ์มั่นคง มีความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิด ความไม่เห็นแก่ตัว ความรู้จักเกรงใจผู้อื่น การมีไหวพริบปฏิภาณดี เป็นต้น
2. คุณลักษณะทางวิชาชีพ ผู้บริหารการศึกษาควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพดังนี้
 - 2.1 ความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการทั่วไป และความรู้ทางวิชาชีพ
 - 2.2 ระดับความรู้ หมายถึง ระดับการศึกษาที่ได้จากการศึกษาแล้วเรียนซึ่งไม่ควรต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ระดับการศึกษาเป็นเครื่องแสดงถึงความสามารถทางสติปัญญาและความรู้ที่จะนำไปประกอบกับคุณลักษณะอื่น ๆ
 - 2.3 ประสบการณ์ ผู้บริหารที่ดีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานหรือผ่านงานต่าง ๆ มาแล้ว ประสบการณ์ช่วยให้เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้น ซึ่งช่วยให้มีความมั่นใจและตัดสินใจได้ดีขึ้น

2.4 การฝึกอบรมระหว่างประจำการ เช่น การศึกษาต่อ การประชุมทางวิชาการ การสัมมนา เป็นต้น

✓ สำหรับสังคมไทยนั้น คุณลักษณะที่ดีและที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย คุณลักษณะทางกาย วาจา จิตใจ ความคิดในการทำงานและทางสังคมดังนี้ คือ ต้องเป็นผู้ที่มี สุขภาพทั้งกายและใจ แข็งแรงสมบูรณ์ การพูด ทำทาง และบุคลิกภาพดี ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น ฉลาดรอบรู้ มีความรักและศรัทธา ในงานที่ทำ รู้จักยอมขอม มีคุณธรรม รู้จักควบคุมตัวเองและจูงใจคน ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจ ได้ถูกต้อง กล้าหาญ เด็ดขาด จริงจัง ไม่โลเล มีความอดทน มีสมาธิในการทำงาน ใจคอ หนักแน่น ดันตัวอยู่เสมอ ยกย่องให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน มีเทคนิค และความแนบเนียนในการ ทำงาน สื่อความหมายดี และการสังคมดี (กิติ ตยัคคานนท์, 2533 : 70-82) ซึ่ง วินัย พงศ์วัชร (2523 : 1-7) ก็ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษาไทยว่า ควรจะมีคุณลักษณะที่ เอื้อต่อการทำงานของบริหารดังนี้ คือ เป็นคนมีภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เป็นที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชา ทำงานเป็นทีมได้ มีความเสียสละสูง มี มนุษยสัมพันธ์ดี เป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และมีความเป็น ประชาธิปไตย

จากการศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และคุณลักษณะของผู้บริหารจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยอย่างกว้างขวางมาแล้ว สามารถสรุปและประยุกต์ในการวิจัยในครั้งนี้ว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ซึ่งประมวลเป็น 3 ด้านด้วยกัน คือ

1. คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ
2. คุณลักษณะทางด้านวิชาการ
3. คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

คำว่า "บุคลิกภาพ" หมายความว่า เป็นสภาพนิสัยจำเพาะคน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 480) หรือแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวอันประกอบไปด้วยลักษณะภายนอกที่แสดงออก และลักษณะเฉพาะภายในของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. 2532 : 140)

บุคลิกภาพของคน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดมาพร้อมกับบุคคลนั้นทั้งหมด ยกเว้นเพียงรูปร่างหน้าตา สัดส่วน สรีระของร่างกาย นอกนั้นเกิดจากการฝึกฝน อบรม เรียนรู้ และมีประสบการณ์ภายหลังทั้งสิ้นแต่โดยความหมายของบุคลิกภาพแล้ว หมายถึง ทุกสิ่งที่ประกอบเป็นตัวบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิพลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ และบุคลิกภาพจะมีผลโดยตรงต่อกิจการงาน ชีวิตส่วนตัวและสังคม (ธนา โกมลภิส. 2527 : 43)

ก่อน สวัสดิ์พานิชย์ (2519 : 105-112) ได้แยกการนิยามบุคลิกภาพในรายละเอียดออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. อุปนิสัยของคน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงพฤติกรรม ได้แก่ ความกล้ากับความรอบคอบ ความเยือกเย็นกับความเจ้าอารมณ์ การคิดการณ์ไกลกับการคิดเฉพาะหน้า ความฝึกฝนทางศิลปะกับการเป็นนักปฏิบัติ และความเชื่อในศาสนากับความเชื่อในวิทยาศาสตร์
2. คุณสมบัติประจำตัวของบุคคล ซึ่ง ได้แก่ ร่างกาย รูปร่างหน้าตา และกริยาท่าทาง
3. บทบาทของบุคคล บทบาทเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพซึ่งจะแสดงออกตามเพศ วัย อาชีพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และตำแหน่ง

จากรายงานของนักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่กล่าวถึงบุคลิกลักษณะที่ดี ซึ่ง เสถียร เหลืองอร่าม (2525 : 37) ได้สรุปไว้มีดังนี้คือ ความร่าเริง แจ่มใส สดชื่น ความปรานีดีเรียบร้อย ความเป็นมิตร ความพอใจในงาน ความอยากช่วยเหลือผู้อื่น ความไม่เห็นแก่ตัว การมีอารมณ์ขัน ความรอบคอบ ความอดทน และความสามารถทำอะไรได้อย่างเหมาะสม

นาวี รั้งสิวรักษ์ (2527 : 63-65) ได้ระบุถึงบุคลิกภาพของนักบริหารที่ดีไว้ ดังนี้ คือ เป็นคนมีเหตุผล มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้รู้จักประนีประนอม มีความละเอียดรอบคอบต่อการทำบาป อุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีความขยันขันแข็ง และเป็นนักต่อสู้

✓ สำหรับ จุฬา บุรีภักดี (2529 : 22-25) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี 13 ประการดังนี้คือ มีสุขภาพดี แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมและสวยงาม รักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกาย การปรากฏตนและวางตนได้เหมาะสม นุดจาและน้ำเสียงนุ่มนวล อ่อนหวาน มีความซื่อสัตย์และภักดี มีความขยันหมั่นเพียร และไว้วางใจได้ เป็นผู้สุภาพอ่อนน้อม และมีไหวพริบ รู้จักเคารพยำเกรงต่อผู้ที่ควรเคารพ ยอมรับอุดมคติ การติชม คำวิพากษ์วิจารณ์ และคำแนะนำผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความกระตือรือร้นและมานะในทางดี สามารถที่จะสมาคมกับบุคคลทุกประเภท มีความไว้วางใจได้

✓ ผู้บริหารที่ดีมีเสน่ห์ สามารถโน้มน้าวจิตใจคนได้จะต้องมีบุคลิกภาพดีทั้งภายนอกและภายใน เสน่ห์ ศรีสุวรรณ (2533 : 81-86) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพที่ดีมีเสน่ห์เกิดจากภายนอก ได้แก่ รูปร่างหน้าตาดีมีสง่าราศรี มีการแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะและกาลสมัย และมีอาการปฏิกิริยา ที่เหมาะสมเป็นไปตามธรรมชาติ ส่วนการสร้างเสน่ห์เกิดจากภายในก็คือ มีความจำเริญเยื้อยวุ่น มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว มีความจริงใจและความมีไหวพริบปฏิภาณดี

✓ การที่บุคคลมีเสน่ห์หรือมีบุคลิกภาพที่ดี ชวนให้ผู้อื่นศรัทธาและมีความนิยมชมชอบยอมทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นผู้นำได้ง่ายขึ้น เพราะบุคลิกภาพที่ใครเห็นใครชอบจะดึงดูดใจและจูงใจคนทำให้มีมิตรภาพระหว่างกันอย่างรวดเร็ว การมีบุคลิกภาพดีจะเป็นรากฐานให้บุคคลสร้างตัวเป็นผู้นำได้ง่ายดังคำกล่าว "บุคลิกภาพ คือ ชุมทรัพย์มหาศาล" (อุทัย หิรัญโต. 2524 : 55)

การพูดเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องพูดสื่อสารกับบุคลากรอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีศิลป์และศาสตร์ในการพูด การพูดของผู้บริหารควรจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ มีความจริงใจ มีความมั่นใจ มีเอกลักษณ์ของตนเอง มีความหนักแน่น ล้ำรวม มีความรอบรู้รอบรู้เรื่อง และมีเขวี้ยงปัญญา มีความกระฉับกระเฉง มีความเป็นธรรมชาติต่อผู้อื่น มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (กิติ ตัญญูคานนท์. 2530 : 53-56)

คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพมีความสำคัญต่อนักบริหารเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ผู้บริหารเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ บุคลิกภาพเป็นพื้นฐานของความเชื่อถือศรัทธาแก่ผู้พบเห็น ช่วยให้ธุระการงานสำเร็จได้ง่ายขึ้น ได้รับความร่วมมือ ความสะดวกสบายในการปฏิบัติหน้าที่การงาน และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป็นที่เรียกร้องต้องการของกลุ่ม ทำให้กลุ่มเกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจ (กันยา สุวรรณแสง. 2533 : 4-5)

คุณลักษณะทางด้านวิชาการ

คุณลักษณะทางด้านวิชาการ หมายถึง ระดับการศึกษาหรือวุฒิทางการศึกษา ความรู้สาขาต่าง ๆ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารพึงมี เพราะผู้บริหารการศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการด้วย (บุญมา กัมปนาทพงษ์. 2532 : 25)

อภิรมย์ ณ นคร (2521 : 12-13) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารควรประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอ มีความรู้ด้านวิชาการเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง มีประสบการณ์และระดับความรู้ในตำแหน่งสูงพอ มีความสามารถต่อการทำงานเป็นกลุ่ม มีการฝึกอบรมในระหว่างประจำทำงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2521 : 11) ได้อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า สิ่งสำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษา ในแง่ของความรู้และประสบการณ์ คือ วุฒิทางการศึกษา วุฒิทางการศึกษา จะเป็นเครื่องแสดงถึงความรู้และความสามารถของคนนั้น ๆ และสังคมโดยทั่วไปมักจะให้การยอมรับแก่ผู้ที่มีระดับการศึกษา โดยให้ข้อสังเกตว่าในวงราชการไทย ปัจจุบันนี้เราได้พบว่าระดับการศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการบุกเบิกทางไปสู่การเป็นผู้นำ วุฒิหรือระดับชั้นทางการศึกษาเป็นสิ่งที่มีส่วนส่งเสริม บทบาทในฐานะผู้นำเป็นสิ่งที่ยอมรับนับถือในวงราชการไทย โดยเฉพาะผู้ได้รับปริญญาเอก ไม่ว่าจากสาขาใด มหาวิทยาลัยใด ประเทศใดก็ตาม สังคมและวงราชการไทยเตรียมพร้อมที่จะรับอยู่เสมอในการกระทำจะพูดจะเสนอความคิดเห็น มักจะได้รับการเอาใจใส่จากทุกฝ่าย

ฉะนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ หมั่นศึกษาเพิ่มเติม ศึกษาหาความรู้ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณ วัชรธรรม (2527 : 104-108) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นผู้นำนั้น ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่สุด เพราะจะเป็นเครื่องมือช่วยรักษา สถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารที่รักความก้าวหน้าและมุ่งหวังจะประสบผลสำเร็จใน อาชีพนักบริหารจะต้องศึกษาเพิ่มเติมให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ส่วน วิจิตร วรุตบางกูร และสัพพิชญา ธีระกุล (2523 : 79-80) กล่าวว่า ผู้นำหรือ ผู้บริหารที่มีความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีความรู้พื้นฐานดังต่อไปนี้

1. มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน ความรู้และประสบการณ์จะทำให้ผู้บริหารสามารถคาดการณ์ มองเห็นปัญหาและงานที่จะต้องดำเนินการได้อย่างตลอด ผู้บริหารที่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ จะสามารถนำความรู้นั้น ๆ มาใช้ ดำเนินงานทุกชนิดได้

2. มีความรู้ทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารจะต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับธรรมชาติ ของงานในหน้าที่และรู้เท่าทันเหตุการณ์ ตลอดจนมีความสามารถในการวิเคราะห์และวินิจฉัย เป็น อย่างดี

3. มีทักษะและความสามารถทางด้านภาษา เนื่องจากผู้บริหารต้องทำงานเกี่ยวกับบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ การใช้ถ้อยคำในการพูด อ่าน เขียน และรายงาน ทั้งในหน่วยงานและ ในที่สาธารณะ จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง

4. มีความจำดี คือ ความสามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งชื่อผู้ร่วมงานและลักษณะของ งานได้ดี เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธา เลื่อมใสและภาคภูมิใจมากขึ้น

จากผลการสัมมนาเรื่อง "นักบริหารการศึกษาไทย" ของคณะนิสิตปริญญาโท สาขา บริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2523 ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้บริหารการศึกษา สามารถสรุปได้ว่าต้อง ประกอบด้วย (นักบริหารการศึกษาไทย. 2523 : 18)

1. วุฒทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาควรจะเป็นผู้มีวุฒิกการศึกษาสูงพอสมควร อย่างน้อยที่สุดควรมีวุฒิปริญญาตรี เพราะค่านิยมสังคมไทยยังถือว่าวุฒิกการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ

2. ความรู้ทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ มีความรู้และทักษะในหน้าที่อย่างกว้างขวาง เช่น ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร ได้แก่ ทักษะทางคตินิยม ทักษะในทางมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางเทคนิค ส่วนความรู้ตามภารกิจของผู้บริหาร ได้แก่ ความรู้ในการบริหารงานวิชาการ บุคลากร ธุรการและการเงิน อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม

3. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและอยู่ในความควบคุมของรัฐบาล

เกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านวิชาการนี้ อนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 1-2) ก็ได้กำหนดคุณลักษณะทางด้านวิชาการของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทั้งทางด้านวุฒิ ประสบการณ์ และความรู้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ทางด้านวุฒิทางการศึกษากำหนดให้มีวุฒิอย่างต่ำปริญญาตรีทางการศึกษาหรือทางอื่นที่ ก.ค. กำหนดว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้

2. ประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ระดับ 4 มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี หรือรวมกับข้อ 3 มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี

3. ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งต่อไปมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือนับตำแหน่งดังกล่าวรวมกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือรวมกับการดำรงตำแหน่งในข้อ 4 มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี คือ เจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาระดับ 5 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ระดับ 5 ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอระดับ 5 ครูใหญ่ระดับ 5 อาจารย์ใหญ่ ระดับ 5 ศึกษาานิเทศก์ ระดับ 5 ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนาหรือหัวหน้าฝ่ายนิเทศการศึกษา ข้าราชการพลเรือน ระดับ 5 ที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่าย

4. ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งต่อไปมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี คือ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอระดับ 6 ครูใหญ่ระดับ 6 อาจารย์ใหญ่ ระดับ 6 อาจารย์ใหญ่ระดับ 7 ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษาานิเทศก์ระดับ 6 ที่ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษาานิเทศก์หรือหัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนาหรือหัวหน้าฝ่ายนิเทศการศึกษา ข้าราชการพลเรือน ระดับ 6 หรือระดับ 7 ที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่าย

5. ความรู้ ได้แก่

5.1 ความรู้ความสามารถทั่วไป เช่น เกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษา นโยบายการจัดการศึกษาระเบียบกฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงาน คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารและหลักการบริหาร ฯลฯ

5.2 ความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง เช่น ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ด้านบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคลากร การบริหารการเงินและพัสดุ งานวิชาการ งานแผนพัฒนาการศึกษา ฯลฯ

สรุปได้ว่าคุณลักษณะทางด้านวิชาการ สำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรจะประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ ระดับความรู้หรือวุฒิทางการศึกษา ความรู้ทั้งที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป และความรู้ในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การศึกษาค้นคว้าและประสบการณ์ในการทำงาน

คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับวิชาชีพหรืองานที่จะทำ ซึ่งตรงตามความต้องการของลักษณะงานในตำแหน่งนั้น (สมเกียรติ เจริญนิมิต, 2532 : 15) คุณลักษณะทางวิชาชีพจะเกี่ยวข้องกับทักษะ การปฏิบัติงานของผู้บริหาร เช่น ความสามารถในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำ การตัดสินใจ คุณธรรม และจริยธรรม ฯลฯ

จุมพล สวัสดิยากร (2520 : 328-331) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะทางด้านวิชาชีพของผู้บริหารไว้ 9 ประการดังนี้

1. มีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงาน
2. มีความสามารถในการจัดระเบียบองค์การและจัดตัวบุคคลให้เข้าทำงาน
3. มีความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเงิน
4. มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์
5. มีความสามารถในการประสานงาน
6. มีความสามารถในการบำรุงขวัญผู้ร่วมงาน

7. มีความสามารถในการควบคุมบังคับบัญชาผู้ร่วมงาน
8. มีความสามารถในการประเมินผลงาน
9. สามารถปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 33-40) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านวิชาชีพไว้ว่า เป็นความสามารถในการใช้ความรู้และเครื่องมือทางการบริหาร ความสามารถในการจูงใจคน ความสามารถในการตัดสินใจ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์วางแผนนโยบายและแผนงาน

เมื่อกล่าวโดยเฉพาะถึงคุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293-296) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารที่ดีจะประกอบไปด้วยคุณลักษณะใน 4 ด้านที่สำคัญ คือ

1. ด้านภูมิหลังและประสบการณ์ ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติในด้านการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ วางแผน ความสามารถด้านเทคนิค และการบริหาร
2. ด้านสติปัญญาและคุณภาพสมอง ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความสามารถในด้านภาษา ด้านเหตุผล ความสามารถที่จะจดจำ มีความรอบรู้ มีความสามารถในการวินิจฉัย และความสามารถในการยืดหยุ่น
3. ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย ผู้บริหารจะต้องมีรูปร่างสมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานโดยเฉพาะ เป็นที่ยอมรับนับถือของผู้ร่วมงานว่าเป็นผู้มีความเข้มแข็งอดทน หรือเป็นคุณลักษณะที่จะให้ผู้อื่นเชื่อถือในความพร้อมของร่างกายได้
4. ด้านบุคลิกภาพและความสนใจ ผู้บริหารควรที่จะเป็นผู้มีความสนใจ ความเชื่อมั่น เป็นผู้บรรลุนิติภาวะทางอารมณ์ มีระดับความปรารถนาสูงในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลและมีคุณค่าระดับความปรารถนาจะเป็นเครื่องผลักดันให้ผู้บริหารสละแรงกายแรงใจแก่การปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่

จากรายงานการวิจัยเรื่อง คุณสมบัติของผู้นำทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (เกรียงศักดิ์ ฤทธิรงค์. 2527 : 26) สามารถสรุปคุณสมบัติในด้านความสามารถในการปฏิบัติงานตามลำดับดังนี้

1. มอบหมายงานโดยพิจารณาความรู้ความสามารถ ของผู้ปฏิบัติเป็นสำคัญ
2. มีความรู้ในงานที่ต้องรับผิดชอบอย่างดี
3. สามารถตัดสินใจได้ถูกต้องและรวดเร็ว
4. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันเวลาที่
5. สามารถไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง ในหมู่ผู้ร่วมงาน
6. ทำให้ผู้ร่วมงานสบายใจเมื่อพูดคุย
7. สัมรวจ และแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอยู่ตลอดเวลา
8. รู้จักวางแผนและดำเนินการตามแผนนั้น
9. มีหลักเกณฑ์ในการประเมินผลงานทุกครั้ง
10. ถ่ายทอดความรู้ โดยใช้ภาษาง่าย ๆ
11. สามารถนำเอาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน
12. มีความคิดใหม่ ๆ และร่วมทดลองกับผู้ร่วมงาน
13. มีความรอบรู้ในวิทยาการทุก ๆ ด้าน
14. สามารถคาดการณ์ หรือทำนายเหตุการณ์ได้ถูกต้อง

สำหรับ ประชุม รอดประเสริฐ (2527 : 59) ได้ระบุถึงคุณลักษณะที่ผู้บริหารควรมี และเป็นคุณลักษณะที่จะทำให้วิชาชีพการเป็นนักบริหารประสบผลสำเร็จมีดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และมีความเป็นปัจจุบันเสมอ
2. เป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความสามารถสลับซับซ้อนและแก้ปัญหาที่นอกคอกเหตุผล และข้อมูลที่ได้พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว และรู้จักใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา
3. เป็นผู้มีความคิดกว้างไกล ปฏิบัติงานในหน่วยงานด้านความมีระบบ มีความซื่อสัตย์ และรู้จักใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา
4. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ และมีความยุติธรรม

5. เป็นผู้ใช้เวลาให้กับหน่วยงานอย่างแท้จริงและเอาจริงเอาจังกับงานในหน้าที่
ความรับผิดชอบ

6. เป็นผู้ชอบการวิเคราะห์ ทดลอง และมีจินตนาการสูง และมีความกล้าที่จะตัดสินใจ
หากได้พิจารณาแล้วว่าการตัดสินใจมีผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ ยังเกี่ยวข้องกับผูกพันกับภาวะผู้นำอย่างใกล้ชิด เพราะผู้บริหาร
จะต้องใช้ความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติงาน สโตนเนอร์ (Stoner. 1982 : 148) ได้
ให้คำจำกัดความของคำว่า "ภาวะผู้นำ" ไว้ว่าเป็นกระบวนการของการสั่งการ (Directing)
และการชักจูง (Influencing) สมาชิกของกลุ่มให้ปฏิบัติงานไปสู่ความสำเร็จ ส่วน แคสท์ และ
โรเซนชวิก (Kast and Rosenzweig. 1985 : 387) ให้นิยามไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็น
กระบวนการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมของแต่ละบุคคลหรือของกลุ่มในความพยายามที่จะให้สัมฤทธิ์ผล
ตามเป้าหมาย ในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง

ธงชัย สันติวงษ์ (2530 : 21) ได้อธิบายลักษณะ และความสำคัญของความเป็นผู้นำ
ไว้ว่าผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำขององค์การจะต้องเป็นผู้มีภาระหน้าที่ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ
(Cooperation) อย่างดีระหว่างสมาชิกฝ่ายต่าง ๆ ขององค์การ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง
บริหารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการสำนักงาน หัวหน้าฝ่ายผลิต ผู้ควบคุมงาน หรือตัวประธานของ
บริษัทต่าง ๆ ก็จะต้องรับบทบาทความเป็นผู้นำ (Leadership) ทั้งสิ้น โดยอาศัยความเป็นผู้นำ
นี้เองผู้บริหารจะต้องสามารถรวบรวมพลังและใช้ประโยชน์ของคนงานให้ช่วยกันทำงาน เพื่อ
ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

การที่นักบริหาร (Managerial Leader or Executive) จะนำคนอื่นเพื่อให้คนอื่น
เชื่อฟัง มีความเคารพนับถือ มีความเชื่อมั่นไว้วางใจ มีความร่วมมือร่วมใจกับผู้นำอย่างเต็มใจ
เพื่อทำให้การปฏิบัติงานกิจของหน่วยงาน บรรลุเป้าหมายไปได้อย่างดียิ่งขึ้น มนุษย์ วงศ์นารี
(2530 : 35) มีความเห็นว่าผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ 4 อย่างคือ เป็นผู้มีความสามารถ
สูง เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่นสูง เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง และเป็นผู้ที่มี
วุฒิภาวะสูง

นอกจากคุณลักษณะที่สำคัญของนักบริหารที่กล่าวมาแล้ว ทรงศักดิ์ สิงหาด. (2531 : 121-123) ยังได้รวบรวมคุณลักษณะของผู้บริหาร หรือผู้นำของ Edwin Ghiselli เพิ่มเติมไว้ดังต่อไปนี้ คือ มีความสามารถในการนิเทศงาน เช่น ความสามารถในการอำนวยความสะดวก จัดรวบรวมและผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีความเจียนแหลม คือ ความสามารถในการสร้างความคิดเข้าใจในสิ่งที่เป็นามธรรม และสามารถทำความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งยังเรียนรู้และสามารถในการวินิจฉัยได้ถูกต้อง ความต้องการเป็นผู้ประสบผลสำเร็จอย่างสูง ความต้องการสมหวังในความปรารถนาอย่างสูง และความเด็ดขาด คือความพร้อม ความรวดเร็วในการตัดสินใจอย่างรอบคอบระมัดระวัง

สำหรับเรื่องการตัดสินใจและคุณธรรมของผู้บริหารนั้น ก็ถือว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน เพราะผู้บริหารจำเป็นจะต้องตัดสินใจเกือบทุกเรื่องภายในองค์การ หากตัดสินใจไม่ดีมีความผิดพลาด นั้นหมายถึงอนาคตขององค์การ (กิตติมา ปริัติติลก. 2529 : 114) เจริญผล สุวรรณโชติ (2519 : 249) ก็ยืนยันไว้ว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เพียงตรง และแน่นอน

ในทำนองเดียวกัน ประชุม รอดประเสริฐ (2527 : 24) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมทั้งกาย วาจา และใจ ผู้บริหารจะต้องมีศีลธรรมจรรยาในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ ใช้วาจาสุภาพกับคนทุกคน

คุณธรรมซึ่งผู้บริหารทุกคนควรจะศึกษาและนำมาเป็นหลักปฏิบัติก็คือ คุณธรรม 4 ประการ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน พระราชทานแก่พลสัณนิกรชาวไทย (สมยศ มีเทศน์. 2531 : 13) ไว้ดังนี้คือ

ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดีนั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจ สุจริต ไม่ว่าเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต้องน้อมนำไปปฏิบัติ เป็นการทำความจิตใจให้สูงส่ง เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา อันก่อให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานในที่สุด

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดยตรง จึงได้นำผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงและเกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลในการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

ประถม แสงสว่าง (2524 : 8-9) ได้ทำการวิจัยค้นหาลักษณะของนักบริหารการศึกษาไทยที่พึงประสงค์อย่างยิ่ง โดยสรุปไว้เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ถ้ารับผิดชอบเมื่อทราบว่าสิ่งที่ได้สั่งหรือกระทำไปนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เป็นผู้คอยรับแต่ความชอบแล้วโยนความผิดให้ผู้อื่น มีความสามารถและกล้าแสดงความคิดของตนเองต่อที่ประชุมหรือผู้อื่น มีความคิดสุขุมรอบคอบ ในการตัดสินใจ มีความลึกซึ้งกว้างขวางมองการณ์ไกล มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีปฏิภาณไหวพริบ ความจำและสติปัญญาดี มีความกระตือรือร้นในการทำงานและไม่รับสินบนหรืออาศัยอำนาจหน้าที่หาประโยชน์ส่วนตัว และในปีต่อมา ชโลมใจ ภิงคารรัตน์ (2525 : 69) ได้วิจัยคุณลักษณะของผู้อำนวยการการศึกษาจังหวัด พบว่า ผู้อำนวยการการศึกษาจังหวัดควรเป็นบุคคลที่มีสุขภาพแข็งแรง กระฉับกระเฉงคล่องแคล่ว แต่งกายเหมาะสมกับฐานะและโอกาสเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี รู้จักเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับบุคคลที่จะสนทนาด้วย เป็นคนตรงไปตรงมา กล้าแสดงออก มีอารมณ์ขัน มีความอดกลั้น ยุติธรรม มีความคิดริเริ่ม รู้จักปรับตัว มีความรู้สึกไวแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เป็นคนกว้างขวาง เป็นที่รักใคร่ชอบพของคนทั่วไป เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ส่วนทวีศักดิ์ จันทราสาร (2528 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพบว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย และระบบการจัดองค์กรบริหารการประถมศึกษาเป็นอย่างดี ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ระดับสำคัญ คือ มีความรู้และวุฒิอย่างต่ำอยู่ในระดับปริญญาโททางการศึกษา ทางด้านทักษะระดับที่มีความสำคัญคือ มีความสามารถในการวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานได้อย่างถูกต้อง มีหลักการและคุณภาพ และประการสุดท้าย ลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านลักษณะนิสัยที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ มีความยุติธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต มีความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน เป็นผู้ตรงต่อเวลา มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความซื่อสัตย์และอุทิศเวลาให้แก่งาน ส่วนระดับสำคัญได้แก่ มีใจกว้าง ไม่ตระหนักรู้ต่อการใช้จ่ายเพื่อให้รางวัลและการสังสรรค์ในหมู่สังคม และตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำงานผิดพลาดในที่ประชุมอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และสรุปว่าลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดทางด้านความรู้และด้านทักษะ ไม่แตกต่างกัน แต่ทางด้านนิสัยแตกต่างกัน และในปีต่อมา สุบัติ ชุนภักดี (2529 : จ) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในภาคกลางพบว่า คุณลักษณะที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตนคือ มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ไม่เป็นโรคติดต่อหรือพิการใด ๆ มีความประพฤติดี มีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพตามลำดับ ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ มีความรับผิดชอบต่องานที่ ไม่ทอดทิ้ง ละเลย หรือหลีกเลี่ยงทำตนเป็นที่เชื่อถือได้ นอกจากนี้จากผลการจัดลำดับความสำคัญกลุ่มประชากรได้ให้ความสำคัญในข้อลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อำเภอในส่วนที่เกี่ยวกับความประพฤติเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการปฏิบัติงานและความรู้ทางวิชาการตามลำดับ

- บาส (Bass, 1981 : 65-66) ได้ศึกษาผลงานวิจัยของสต็อกคิลล์เกี่ยวกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้บริหาร โดยจำแนกออกเป็นกลุ่มตามผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ
1. บุคลิกภาพและพฤติกรรม จากผลการวิจัยมากกว่า 15 เรื่องพบว่า ผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมเหนือบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องต่อไปนี้ คือ มีเชาวน์ปัญญาดี มีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ มีความรู้ทันสมัยและกว้างขวาง ชอบกิจกรรมและงานสังคม มีมารยาทสังคมดี มีฐานะทางเศรษฐกิจดี
 2. บุคลิกลักษณะของผู้บริหารที่ได้รับการยืนยัน จากผลการวิจัยมากกว่า 10 เรื่องพบว่าผู้บริหารจะมีบุคลิกลักษณะดังนี้ คือ มีความสามารถในการเข้าสังคม รู้จิตวิทยาในการเจรจา มีมารยาทสังคมดี มีความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ มีความอดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อปัญหาอุปสรรคโดยไม่เสียกำลังใจ รู้หลักและวิธีทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อเสริมคุณค่าของตนให้เป็นผู้มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีความสามารถในการคาดการณ์ข้างหน้าได้ ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะในการทำงาน เป็นผู้รู้จักของคนทั่วไป มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง และคิดสิ่งใหม่ ๆ เป็นผู้มีความสามารถในการพูดและสามารถเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. คุณสมบัติที่มีความสัมพันธ์สูงกับการเป็นผู้บริหาร คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นที่นิยมของปวงชน มีความสามารถในการเข้าสังคม มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความปรารถนาที่จะทำดีที่สุด มีอารมณ์ขัน มีความร่วมมือกับผู้อื่น และมีความสามารถในทางกีฬา
 4. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้บริหาร แยกออกได้เป็น 5 ประเภท คือ ความสามารถ มีความหมาย รวมถึงความสามารถ สติปัญญา ความกระตือรือร้น ความสามารถในการพูด ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ ความสำเร็จ ได้แก่ การศึกษาความรู้ การงาน และการกีฬา ความรับผิดชอบ ได้แก่ การเป็นที่พึ่งของคนอื่น ความเพียรพยายาม ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความปรารถนาที่จะทำดีที่สุด สถานะ ได้แก่ สถานะทางสังคม ทางการศึกษา และการเป็นที่ยอมรับคนอื่นสถานการณ ได้แก่ ทักษะ ความต้องการและความสนใจของผู้บริหารตามจุดประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุถึงความสำเร็จ

จากการสรุปงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการเป็นผู้บริหารของ สโตกดิลล์ (Stogdill. 1974 : 17-23) ทั้งในปี 1948 และ 1970 มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ลักษณะของผู้บริหารที่ดีมีดังนี้ ลักษณะทางกาย ซึ่งได้แก่ ความแข็งแรง สง่าผ่าเผย ภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ การศึกษาดี มีฐานะทางสังคมดี สถิติญาติดี เฉลียวฉลาด การตัดสินใจมีทักษะในการสื่อความหมาย และการพบปะบุคลิกภาพที่ต้นตัวเสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ความปรารถนาที่จะทำให้อะไรดีที่สุด มีความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคมุ่งทำงาน ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ความปรารถนาที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของสมาชิก เข้าสังคมเก่ง และมีความฉลาดเฉลียวในการสังคม

จากการวิจัยของทรูฆิลโล (Trujillo. 1979 : 6459-A) เกี่ยวกับสมรรถภาพของผู้บริหารการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการฝึกอบรมการบริหารให้แก่ผู้บริหารระดับบัณฑิตศึกษา ได้แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการบริหารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการฝึกอบรมเตรียมผู้บริหารในอนาคต

ผลจากการวิจัยของ ฮัฟฟีนส์ (Huffhines. 1984 : 705-A) เรื่องรูปแบบแทกโซไมมิคซ์ เพื่อการเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพคือผู้บริหารที่สามารถนำสภาพแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การและผู้บริหารจะต้องแสดงบุคลิกภาพเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โดยต้องคำนึงถึงภารกิจที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และจากการศึกษาวิจัยของ เพรสเซล (Pressel. 1986 : 156-A) เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพซึ่งวัด 16 องค์ประกอบของบุคลิกภาพ โดยเครื่องมือแคนเทิลกับสิ่งที่จำเป็นยิ่งในการเป็นผู้นำ พบว่า ผู้สำเร็จปริญญาเอกจะให้ความอบอุ่นกับเพื่อนร่วมงานมากกว่าผู้สำเร็จปริญญาโท ผู้บริหารที่สำเร็จปริญญาเอกจะยึดกลุ่มเป็นสำคัญ และผู้บริหารโดยทั่ว ๆ ไปจะเป็นผู้ที่ชอบแสดงออก ให้ความรู้สึกอบอุ่นแก่เพื่อนร่วมงาน ปรับตัวได้ดี ฉลาดและรู้จักใช้อำนาจมีจิตใจอ่อนโยน และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว นอกจากนี้

ยังพบอีกว่าผู้บริหารการศึกษามีลักษณะความเป็นผู้บริหารและเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนร่วมงาน ในการปฏิบัติงานได้มากกว่าผู้บริหารทางด้านอื่น ๆ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจัย และใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดขอบข่ายและเนื้อหาของแบบสอบถามของการวิจัยในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ปฏิบัติงานในปี พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก จำนวน 132 คน ขนาดกลาง จำนวน 258 คน และขนาดใหญ่ จำนวน 62 คน รวมจำนวน 452 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สำนักรายชื่อโรงเรียน จำนวนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จากรายงานการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีการศึกษา 2533
2. สุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด จำนวน 452 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและ ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

โดยใช้สูตรของ ยามาเน (Yamane, 1970 : 508-581) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random - Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และใช้ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้จำนวนผู้บริหารที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 213 คน แล้วเทียบอัตราส่วนจากประชากรตามขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	132	62
ขนาดกลาง	258	121
ขนาดใหญ่	62	30
รวม	452	213

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) เกี่ยวกับคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในด้านบุคลิกภาพ จำนวน 14 ข้อ ด้านวิชาการ จำนวน 13 ข้อ และด้านวิชาชีพ จำนวน 14 ข้อ รวมทั้งสิ้น 41 ข้อ

สำหรับแบบสอบถามในตอนนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ และกำหนดค่าน้ำหนักคำตอบเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ รวมทั้ง 3 ด้าน ที่นอกเหนือจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร จากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัย แล้วรวบรวมข้อมูลสร้างกรอบเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เบื้องต้น จากผู้อำนวยการประถมศึกษา จังหวัดผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนทั้งสิ้น 10 คน จากนั้นสังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ได้จากการศึกษาและสัมภาษณ์ จัดรวมเป็นหมวดหมู่และเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่สังเคราะห์ไว้ในข้อ 1. พร้อมแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ในตอนท้ายของแบบสอบถาม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถาม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงมากขึ้น

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่

- 2.1 นายประหยัด ทรงคุณ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.2 นายดำรงค์ ชื่นจิต หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.3 นายธรรมรงค์ เกรอด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.4 นายสุรชาติ สังข์รุ่ง หัวหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ
- 2.5 นายวิบูลย์ ศรศิลป์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดทับกระดาน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 170-171) ได้ค่าความเชื่อมั่น .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินการโดยผู้วิจัยขอให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมีจดหมายราชการ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยประสานงานกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ขอจดหมายแจ้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในการอำนวยความสะดวกส่งแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง ในวันประชุมประจำเดือนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละอำเภอ โดยผู้วิจัยนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวัน เวลา ที่กำหนด

ตาราง 2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาด
ของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดของ โรงเรียน	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ได้รับคืน คิดเป็นร้อยละ
ขนาดเล็ก	62	62	100
ขนาดกลาง	121	113	93.38
ขนาดใหญ่	30	30	100
รวม	213	205	97.79

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 213 ฉบับได้รับคืนมาจำนวน 205 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 97.79 ซึ่งได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่
ร้อยละ 100 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางได้รับคืนมาร้อยละ 93.38

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

- นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด มาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ โดยนำมาตรวจ
ให้คะแนนเฉพาะตอนที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

พึงประสงค์มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
พึงประสงค์มาก	ให้ 4 คะแนน
พึงประสงค์ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน

ฟังประสงค์น้อย ให้ 2 คะแนน

ฟังประสงค์น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายชื่อ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่าตามแนวคิดของเบสท์ (Best. 1978 : 174) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง ถือว่าฟังประสงค์มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง ถือว่าฟังประสงค์มาก

คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ถือว่าฟังประสงค์ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง ถือว่าฟังประสงค์น้อย

คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง ถือว่าฟังประสงค์น้อยที่สุด

3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน

4.1 ใช้ t-test แบบ Independent ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ

คุณลักษณะที่ฟังประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน

4.2 ใช้ F-test ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ของ

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน

5. แบบสอบถามชนิดปลายเปิด เนื่องจากมีผู้ตอบในแบบสอบถามจำนวนน้อยมาก คิดแล้วไม่ถึงร้อยละ 10 ผู้วิจัยจึงขอตัดออกไปไม่นำมาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 59)

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \Sigma x^2 - (\Sigma x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 64)

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S^2_i}{S^2_t} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S^2_i$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ

S^2_t แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 170-171)

4. การทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประณ
ศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการ
เป็นผู้บริหารต่างกัน โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{(S_1^2/n_1 + S_2^2/n_2)^2}{\frac{(S_1^2/n_1)^2}{n_1 - 1} + \frac{(S_2^2/n_2)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t

$\bar{x}_1, \bar{x}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

(ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 86)

5. การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประม
ศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน ใช้สูตร F-test
แบบ One - Way Analysis of Variance

$$F = \frac{MSb}{MSw}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ F

MSb แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MSw แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

(ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 96)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- N แทน จำนวนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
- SS แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
- df แทน ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียนดังรายละเอียดใน ตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา
ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
<u>วุฒิทางการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	56	27.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	149	72.7
รวม	205	100
<u>ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร</u>		
ต่ำกว่า 10 ปี	98	47.8
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	107	52.2
รวม	205	100
<u>ขนาดของโรงเรียน</u>		
เล็ก	62	30.2
กลาง	113	55.1
ใหญ่	30	14.7
รวม	205	100

ข้อมูลจากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน 205 คน ตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 และผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียน 98 คน มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.8 และอีก 107 คน มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52.2

เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 และอีก 30 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 14.7

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-7

ตาราง 4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ *	ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา N = 205	
		$\bar{X}$	S.D.
1.	เฉลี่ยวนเวลาและสติปัญญาดี	4.27	0.66
2.	สุขภาพพลานามัยแข็งแรง	4.12	0.63
3.	คล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน	4.08	0.72

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ	ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา N = 205	
		$\bar{X}$	S.D.
4.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.40	0.64
5.	มีมารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน	4.06	0.74
6.	เสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ	4.36	0.74
7.	ดำเนินชีวิตประหยัด ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	4.26	0.72
8.	มนุษยสัมพันธ์ดี สماعกับคนทุกระดับได้	4.37	0.74
9.	มีวาจาไพเราะ มีเหตุผลที่น่าศรัทธา	4.25	0.70
10.	สามารถพูดในที่ชุมนุมได้ดี	4.30	0.68
11.	มีวินัยและความรับผิดชอบ	4.38	0.67
12.	อารมณ์ดีและควบคุมอารมณ์ได้	4.17	0.77
13.	อดสาหัส พยายาม และรักความก้าวหน้า	4.29	0.62
14.	กระตือรือร้น ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	4.30	0.66
	รวมเฉลี่ย	4.26	0.50

* หมายเหตุ ดูรายละเอียดแบบสอบถามรายชื่อในภาคผนวก

ข้อมูลจากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ระบุไว้ ผู้บริหารเห็นว่า เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะ ทางด้านความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้ ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ความสามารถพูดในที่ประชุมได้ดี อุตสาหะพยายามและรักความก้าวหน้าล้วนเป็นคุณลักษณะที่มีอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความคล่องแคล่วและอารมณ์ขัน มารยาทดีอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ *	ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา N = 205	
		$\bar{X}$	S.D.
1.	มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท	3.65	1.06
2.	เคยผ่านการศึกษ หรือการอบรมหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษา	4.19	0.71
3.	มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศ การศึกษาได้	4.25	0.65
4.	มีความสามารถในการประเมินผล	4.09	0.64

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ	ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา N = 205	
		$\bar{X}$	S.D.
5.	รู้ระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ	4.32	0.64
6.	มีความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ	4.27	0.64
7.	มีความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน	4.24	0.68
8.	มีความรู้ในการบริหารงานบุคลากร	4.31	0.70
9.	แม่นยำในกฎระเบียบ เกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ	4.25	0.67
10.	มีความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง	4.24	0.64
11.	ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน	4.25	0.71
12.	มีความรู้ในปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น	3.97	0.67
13.	สามารถเขียนบทความและสามารถใช้ ประโยชน์จากงานวิจัยได้	3.83	0.70
	รวมเฉลี่ย	4.13	0.50

* หมายเหตุ ดูรายละเอียดแบบสอบถามรายชื่อในภาคผนวก

ข้อมูลจากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะด้านวิชาการที่ระบุไว้ ผู้บริหารเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะทางด้านความรู้ระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศการศึกษาได้ ความแม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ การใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน และมีความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ล้วนเป็นคุณลักษณะที่มีในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 6 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ *	ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา N = 205	
		$\bar{X}$	S.D.
1.	มีประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน	4.06	0.65
2.	สามารถวางแผนและกำกับให้งานดำเนินไปด้วยดี	4.19	0.63
3.	วินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา	4.31	0.66
4.	เผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม	4.26	0.69
5.	สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งานได้	4.13	0.64

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ	ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา N = 205	
		$\bar{X}$	S.D.
6.	สามารถใช้ความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ทางสร้างสรรค์	4.16	0.78
7.	เป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้	4.35	0.76
8.	รักษาส่งเสริม ระเบียบวินัยของผู้ร่วมงาน	4.24	0.63
9.	สอนและพัฒนาทักษะในการทำงานของผู้ร่วมงาน	4.13	0.67
10.	นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน	4.08	0.62
11.	สามารถอภิปรายและนำการประชุม	4.21	0.63
12.	สามารถจูงใจ ผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ	4.32	0.72
13.	รับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง	4.46	0.67
14.	มีความสามารถในการสร้างทีมงาน	4.31	0.73
	รวมเฉลี่ย	4.23	0.53

* หมายเหตุ ดูรายละเอียดแบบสอบถามรายชื่อในภาคผนวก

ข้อมูลจากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะวิชาชีพที่ระบุไว้ ผู้บริหารเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะทางด้านความรับผิดชอบการ

ตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ ความสามารถ
 จูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถ
 ในการสร้างทีมงาน เผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม การส่งเสริมระเบียบวินัยของผู้ร่วมงาน
 ล้วนเป็นคุณลักษณะที่มีในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการ
 บริหารงาน ประสบการณ์ในการบริหารเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่
 พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 7 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา N = 205	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านบุคลิกภาพ	4.26	0.50
ด้านวิชาการ	4.13	0.50
ด้านวิชาชีพ	4.23	0.53
รวมเฉลี่ย	4.21	0.47

ข้อมูลจากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้า
 การประถมศึกษาอำเภอ ที่ระบุไว้ ผู้บริหารเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกด้าน ถ้า

พิจารณารายด้านแล้ว พบว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากเป็นอันดับแรก ส่วนคุณลักษณะด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่รองลงมาตามลำดับ

ตอนที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียนดังรายละเอียดในตาราง 8-19

ตาราง 8 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149	
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D.
1.	เฉลียวฉลาดและสติปัญญาดี	4.18	0.61	4.30	0.68
2.	สุขภาพพลานามัยแข็งแรง	4.04	0.60	4.15	0.64
3.	คล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน	3.95	0.75	4.13	0.71
4.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.30	0.57	4.43	0.66
5.	มีมารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน	3.82	0.72	4.15	0.73
6.	เสียสละช่วยเหลือด้วยความจริงใจ	4.18	0.74	4.42	0.74

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7.	ดำเนินชีวิตประหยัด ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	4.23	0.69	4.28	0.73
8.	มีมนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้	4.27	0.75	4.41	0.74
9.	มีวาจาไพเราะ มีเหตุผลที่น่าศรัทธา	4.16	0.76	4.29	0.67
10.	สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี	4.21	0.65	4.34	0.69
11.	มีวินัยและความรับผิดชอบ	4.30	0.69	4.41	0.67
12.	อารมณ์ดีและควบคุมอารมณ์ได้	3.98	0.77	4.24	0.76
13.	อดสาหัส พยายามและรักความก้าวหน้า	4.18	0.69	4.33	0.59
14.	กระตือรือร้น ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	4.20	0.70	4.34	0.65
	รวมเฉลี่ย	4.14	0.47	4.30	0.50

ข้อมูลจากตาราง 8 เมื่อพิจารณาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิด

เห็นว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ระบุไว้ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าสมาคมกับคนทุกระดับได้ ดำเนินชีวิตประหยัดไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความสามารถพูดในที่ชุมชน ได้ดี เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความคล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน การมีมารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า เห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดี สมาคมกับคนทุกระดับได้ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และความสามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี ความอดสาหัสพยายามและรักความก้าวหน้า เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในระดับต้น ๆ ส่วนมีมารยาทดีอ่อนน้อมถ่อมตน ความคล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 9 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท	3.55	1.01	3.69	1.08
2.	เคยผ่านการศึกษาคือการอบรม หลักสูตรผู้บริหารการศึกษา	4.00	0.81	4.26	0.65
3.	มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและมี ความสามารถในการนิเทศการศึกษา	4.10	0.65	4.31	0.64
4.	มีความสามารถในการประเมินผล	3.93	0.63	4.15	0.64
5.	รู้ระบบการบริหารการศึกษาและ นโยบายของชาติ	4.09	0.67	4.40	0.60
6.	มีความรู้ในการวางแผนและ การงบประมาณ	4.14	0.67	4.32	0.63
7.	มีความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน	4.13	0.66	4.29	0.68
8.	มีความรู้ในการบริหารงานบุคลากร	4.20	0.75	4.35	0.68

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9.	แม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับ งานธุรการการเงินและพัสดุ	4.09	0.64	4.32	0.67
10.	มีความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมือง	4.00	0.69	4.12	0.63
11.	ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน	4.05	0.75	4.32	0.69
12.	มีความรู้ในปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น	3.86	0.65	4.01	0.68
13.	สามารถเขียนบทความและสามารถใช้ ประโยชน์จากงานวิจัยได้	3.75	0.72	3.87	0.69
	รวมเฉลี่ย	3.99	0.51	4.18	0.49

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการของหัวหน้าการประม
ศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีหรือ
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะ

ด้านวิชาการที่ระบุไว้ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่า ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศการศึกษาได้ แม่นยำในกฎระเบียบ เกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิทางการศึกษา อย่างน้อยปริญญาโทเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มาก เช่นเดียวกัน

ผู้บริหารกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า เห็นว่าความรู้ในระบบการบริหาร การศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ความแม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ การใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงานเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในระดับต้น ๆ ส่วน ความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ และวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อย ปริญญาโท เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 10 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	มีประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน	3.95	0.64	4.10	0.66
2.	สามารถวางแผน และกำกับให้งาน ดำเนินไปด้วยดี	4.05	0.59	4.24	0.64
3.	วินิจฉัยสั่งการ โดยใช้ข้อมูลและ หลักวิชา	4.20	0.72	4.36	0.64
4.	เผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม	4.16	0.80	4.30	0.64
5.	สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งาน ได้	3.90	0.59	4.18	0.65
6.	สามารถใช้ความขัดแย้งให้เกิด ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์	4.09	0.94	4.18	0.71
7.	เป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้	4.21	0.87	4.40	0.72
8.	รักษาส่งเสริม ระเบียบวินัยของ ผู้ร่วมงาน	4.14	0.67	4.28	0.62

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9.	สอนและพัฒนาทักษะในการทำงานของ ผู้ร่วมงานอยู่เสมอ	3.96	0.71	4.19	0.64
10.	นำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ ในการบริหารงาน	3.98	0.56	4.12	0.64
11.	สามารถอภิปรายและนำการประชุม	4.13	0.63	4.24	0.62
12.	สามารถจูงใจ ผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงาน สำเร็จ	4.13	0.88	4.39	0.64
13.	รับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการ ของตนเอง	4.30	0.81	4.52	0.60
14.	มีความสามารถในการสร้างทีมงาน	4.11	0.80	4.38	0.68
รวมเฉลี่ย		4.10	0.57	4.28	0.50

ข้อมูลจากตาราง 10 เมื่อพิจารณาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ผลปรากฏว่าโดยภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะทางด้านวิชาชีพที่ระบุไว้ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีเห็นว่า ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา การเผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม การรักษาส่งเสริมระเบียบวินัยของผู้ร่วมงานเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนการสอและพัฒนาทักษะในการทำงานของผู้ร่วมงาน ประสพการณ์ในการบริหาร เป็นคุณลักษณะที่อยู่อันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าเห็นว่าความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือสั่งการของตนเองเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ ความสามารถในการสร้างทีมงาน การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา การเผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุมเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญอยู่ในอันดับต้น ๆ ส่วนการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ประสพการณ์ในการบริหารเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 11 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านบุคลิกภาพ	4.14	0.47	4.30	0.50
ด้านวิชาการ	3.99	0.51	4.18	0.49
ด้านวิชาชีพ	4.10	0.57	4.28	0.50
รวมเฉลี่ย	4.08	0.48	4.25	0.46

ข้อมูลจากตาราง 11 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีหรือสูงกว่า ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่ระบุไว้ทุกด้านเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จากระดับมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการตามลำดับ

ตาราง 12 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	ประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่า 10 ปี N = 98		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 107	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	เฉลียวฉลาดและสติปัญญาดี	4.29	0.63	4.25	0.69
2.	สุขภาพพลานามัยแข็งแรง	4.12	0.60	4.12	0.67
3.	คล่องแคล่วและอารมณ์ขัน	4.11	0.66	4.05	0.78
4.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.34	0.66	4.45	0.62
5.	มีมารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน	4.10	0.73	4.03	0.76
6.	เสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ	4.41	0.70	4.31	0.78
7.	ดำเนินชีวิตเรียบง่ายประหยัด ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	4.20	0.73	4.32	0.71

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	ประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่า 10 ปี N = 98		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 107	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8.	มนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้	4.44	0.69	4.31	0.78
9.	มีวาจาไพเราะ มีเหตุผลที่น่าศรัทธา	4.29	0.64	4.22	0.74
10.	สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี	4.34	0.64	4.27	0.72
11.	มีวินัยและความรับผิดชอบ	4.43	0.67	4.34	0.67
12.	อารมณ์ดีและควบคุมอารมณ์ได้	4.24	0.69	4.10	0.84
13.	อดสาหัส พยายามและรักความก้าวหน้า	4.34	0.57	4.24	0.66
14.	กระตือรือร้น ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	4.37	0.62	4.24	0.70
	รวมเฉลี่ย	4.29	0.47	4.23	0.52

ข้อมูลจากตาราง 12 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ผลปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ระบุไว้ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี เห็นว่า มนุษยสัมพันธ์ดี สماعกับคนทุกระดับได้ วินัยและความรับผิดชอบ ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ความอดสาหัสพยายามและรักความก้าวหน้า เป็นคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วน ความคล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน มารยาทดีอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มาก เช่นเดียวกัน

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความ รับผิดชอบ การดำเนินชีวิตประหยัดไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ มนุษยสัมพันธ์ดีสماعกับคนทุกระดับได้ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ส่วนความคล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน มารยาทดีอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 13 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่า 10 ปี N = 98		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 107	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท	3.68	1.10	3.63	1.04
2.	ผ่านการศึกษารหัสหรือการอบรมหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษา	4.30	0.68	4.09	0.72
3.	มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร และ สามารถนิเทศการศึกษาได้	4.26	0.63	4.25	0.66
4.	มีความสามารถในการประเมินผล	4.12	0.61	4.06	0.67
5.	รู้ระบบการบริหารการศึกษาและ นโยบายของชาติ	4.34	0.56	4.30	0.70
6.	มีความรู้ในการวางแผนและการ งบประมาณ	4.27	0.60	4.27	0.68
7.	มีความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน	4.28	0.62	4.22	0.73

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน	
		ต่ำกว่า 10 ปี N = 98	ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 107
		$\bar{X}$	S.D.

ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะด้านวิชาการที่ระบุไว้ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี เห็นว่าการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน ความรู้ในระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร การศึกษาหรืออบรมหลักสูตรผู้บริหารการศึกษา ความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เห็นว่า ความรู้ในระบบการบริหาร การศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร และสามารถนเทศการศึกษาได้ แม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ส่วนความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 14 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพ	ประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่า 10 ปี N = 98		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 107	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	มีประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน	4.05	0.68	4.07	0.63
2.	สามารถวางแผนและกำกับให้งาน ดำเนินไปด้วยดี	4.21	0.60	4.17	0.67
3.	วินิจฉัยสั่งการ โดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา	4.37	0.58	4.26	0.73
4.	เผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม	4.33	0.59	4.20	0.77
5.	สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งานได้	4.19	0.62	4.07	0.65
6.	สามารถใช้ความขัดแย้งให้เกิด ประโยชน์สร้างสรรค์	4.16	0.70	4.15	0.85
7.	เป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีได้	4.39	0.64	4.32	0.86
8.	รักษาส่งเสริมระเบียบวินัยของ ผู้ร่วมงาน	4.23	0.61	4.25	0.66

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพ	ประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน			
		ต่ำกว่า 10 ปี N = 98		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 107	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9.	สอนและพัฒนาทักษะในการทำงาน ของผู้ร่วมงาน	4.14	0.67	4.11	0.66
10.	นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ ในการบริหารงาน	4.10	0.62	4.07	0.62
11.	สามารถอภิปรายและนำการประชุม	4.30	0.61	4.13	0.63
12.	สามารถจูงใจ ผู้ร่วมงานให้ ปฏิบัติงานสำเร็จ	4.40	0.59	4.24	0.82
13.	รับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการ ของตนเอง	4.52	0.58	4.40	0.74
14.	มีความสามารถในการสร้างทีมงาน	4.36	0.68	4.26	0.77
	รวมเฉลี่ย	4.27	0.48	4.19	0.57

ข้อมูลจากตาราง 14 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ผลปรากฏว่าโดยภาพรวมผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ที่ระบุไว้ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี มีความเห็นว่าคุณสมบัติชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเองเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด คุณลักษณะด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างได้ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน เผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุมเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ประสบการณ์ในการบริหารงาน เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้ายแต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เห็นว่าคุณสมบัติชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน การรักษาส่งเสริมระเบียบวินัยของผู้ร่วมงาน เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความสำคัญอยู่ในอันดับต้น ๆ ส่วน ประสบการณ์ในการบริหาร ความสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งานได้ เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 15 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	ประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียน			
	ต่ำกว่า 10 ปี N = 98		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 107	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านบุคลิกภาพ	4.29	0.47	4.23	0.52
ด้านวิชาการ	4.17	0.45	4.10	0.55
ด้านวิชาชีพ	4.27	0.48	4.19	0.57
รวมเฉลี่ย	4.24	0.42	4.18	0.51

ข้อมูลจากตาราง 15 เมื่อพิจารณาคูณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้า
การประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั้งที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี
และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ผลปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่
ระบุไว้ทุกด้านเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จากระดับมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ
ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการตามลำดับ

ตาราง 16 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก (N = 62)		ขนาดกลาง (N = 113)		ขนาดใหญ่ (N = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	เจตียวจลาคและสดีปัญาดี	4.32	0.59	4.24	0.71	4.27	0.58
2.	สขภาพพลาณามยั้งแรง	4.15	0.62	4.08	0.63	4.23	0.68
3.	คล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน	3.97	0.68	4.10	0.77	4.23	0.63
4.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.47	0.59	4.37	0.66	4.33	0.66
5.	มีมารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน	4.11	0.68	4.00	0.78	4.20	0.71
6.	เสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วย ความจริงใจ	4.40	0.69	4.34	0.80	4.33	0.66
7.	ดำเนินชีวิตประหยัดไม่เบียดเบียนผู้อื่น	4.40	0.64	4.19	0.78	4.23	0.63
8.	มนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้	4.40	0.71	4.35	0.78	4.37	0.67
9.	มีวาจาไพเราะ มีเหตุผลที่น่าศรัทธา	4.26	0.72	4.27	0.70	4.16	0.65
10.	สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี	4.32	0.62	4.28	0.71	4.33	0.71

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	ขนาดของ โรงเรียน					
		ขนาดเล็ก (N = 62)		ขนาดกลาง (N = 113)		ขนาดใหญ่ (N = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
11.	มีวินัยและความรับผิดชอบ	4.47	0.67	4.35	0.69	4.33	0.61
12.	อารมณ์ดีและควบคุมอารมณ์ได้	4.24	0.67	4.16	0.83	4.07	0.74
13.	อุตสาหะพยายามและรักความก้าวหน้า	4.32	0.54	4.27	0.67	4.27	0.58
14.	กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	4.37	0.68	4.29	0.66	4.20	0.61
	รวมเฉลี่ย	4.30	0.45	4.24	0.53	4.25	0.47

ข้อมูลจากตาราง 16 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีความเห็นว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ระบุไว้ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ การดำเนินชีวิตประหยัดไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ มนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับ

ความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนมารยาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน ความคล่องแคล่วและอารมณ์ขัน เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีความเห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดีสืมาคมกับคนทุกระดับได้ ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มารยาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า มนุษยสัมพันธ์ดีสืมาคมกับคนทุกระดับได้ วินัยและความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ความสามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนเมืงวาจาไพเราะมีเหตุผลที่น่าศรัทธา อารมณ์ดีและควบคุมอารมณ์ได้เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 17 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก (N = 62)		ขนาดกลาง (N = 113)		ขนาดใหญ่ (N = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท	3.45	1.17	3.77	1.01	3.63	1.00
2.	เคยผ่านการศึกษาค้นคว้าหรือการอบรม หลักสูตรผู้บริหารการศึกษา	4.19	0.67	4.16	0.74	4.30	0.65
3.	มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถ นิเทศการศึกษาได้	4.29	0.64	4.23	0.67	4.27	0.58
4.	มีความสามารถในการประเมินผล	4.16	0.58	4.04	0.71	4.13	0.51
5.	รู้ระบบการบริหารการศึกษาและ นโยบายของชาติ	4.35	0.68	4.28	0.63	4.37	0.56
6.	มีความรู้ในการวางแผนและการ งบประมาณ	4.26	0.63	4.25	0.68	4.37	0.56
7.	มีความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน	4.27	0.68	4.19	0.69	4.37	0.61
8.	มีความรู้ในการบริหารงานบุคลากร	4.37	0.71	4.28	0.70	4.27	0.69
9.	แม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงาน ธุรการ การเงินและพัสดุ	4.29	0.66	4.23	0.67	4.27	0.69

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ขนาดของ โรงเรียน					
		ขนาดเล็ก (N = 62)		ขนาดกลาง (N = 113)		ขนาดใหญ่ (N = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
10.	มีความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง	4.08	0.61	4.12	0.69	4.00	0.53
11.	ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน	4.21	0.68	4.24	0.76	4.33	0.61
12.	มีความรู้ในปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น	3.95	0.69	4.00	0.68	3.90	0.61
13.	สามารถเขียนบทความและสามารถใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้	3.69	0.69	3.93	0.70	3.77	0.68
	รวมเฉลี่ย	4.12	0.50	4.13	0.53	4.15	0.42

ข้อมูลจากตาราง 17 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีความเห็นว่าคุณลักษณะด้านวิชาการที่ระบุไว้ทุกข้อเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่าความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร และสามารถนิเทศการศึกษาได้ ความแม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ ความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงานเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีความเห็นว่าความรู้ระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศการศึกษาได้ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่า ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ความรู้ระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน การศึกษาหรืออบรมหลักสูตรผู้บริหารศึกษา เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทั้งสิ้น ส่วนความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 18 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก (N = 62)		ขนาดกลาง (N = 113)		ขนาดใหญ่ (N = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	มีประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน	3.97	0.57	4.10	0.71	4.10	0.61
2.	สามารถวางแผนและกำกับทำงาน ดำเนินไปด้วยดี	4.24	0.56	4.21	0.67	4.00	0.59
3.	วินิจฉัยสั่งการ โดยใช้ข้อมูลและ หลักวิชา	4.40	0.64	4.31	0.70	4.13	0.57
4.	เผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม	4.27	0.71	4.29	0.73	4.10	0.48
5.	สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ งานได้	4.11	0.60	4.16	0.68	4.03	0.56
6.	สามารถใช้ความขัดแย้งให้เกิด ประโยชน์สร้างสรรค์	4.16	0.85	4.18	0.79	4.07	0.52
7.	เป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้	4.42	0.76	4.38	0.78	4.10	0.66
8.	รักษา ส่งเสริมระเบียบวินัยของ ผู้ร่วมงาน	4.24	0.59	4.27	0.67	4.13	0.57

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก (N = 62)		ขนาดกลาง (N = 113)		ขนาดใหญ่ (N = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9.	สอนและพัฒนาทักษะในการทำงาน ของผู้ร่วมงาน	4.02	0.67	4.19	0.69	4.13	0.57
10.	นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ ในการบริหารงาน	4.15	0.54	4.06	0.67	4.03	0.56
11.	สามารถอภิปรายและนำการประชุม	4.18	0.61	4.22	0.65	4.23	0.57
12.	สามารถจูงใจ ผู้ร่วมงานให้ ปฏิบัติงานสำเร็จ	4.27	0.71	4.35	0.77	4.30	0.60
13.	รับผิดชอบการตัดสินใจหรือการ สั่งการ	4.42	0.64	4.50	0.71	4.40	0.56
14.	มีความสามารถในการสร้างทีมงาน	4.29	0.78	4.37	0.73	4.10	0.55
	รวมเฉลี่ย	4.22	0.50	4.26	0.57	4.13	0.38

ข้อมูลจากตาราง 18 เมื่อพิจารณาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะด้านวิชาชีพที่ระบุไว้ทุกข้อ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน เติญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ส่วนการสอนและพัฒนาทักษะในการทำงานของผู้ร่วมงาน ประสิทธิภาพในการบริหาร เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้ายแต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่าความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ ความสามารถในการสร้างทีมงาน ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ส่วนประสิทธิภาพในการบริหาร การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้ายแต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ ความสามารถอภิปรายและนำการประชุม การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา การรักษาส่งเสริมระเบียบวินัยของผู้ร่วมงาน เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีอันดับความสำคัญในอันดับต้น ๆ ส่วนความสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งานได้ ความสามารถวางแผนและกำกับให้งานดำเนินไปด้วยดี เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พึงประสงค์มากเช่นเดียวกัน

ตาราง 19 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	ขนาดของโรงเรียน					
	ขนาดเล็ก (N = 62)		ขนาดกลาง (N = 113)		ขนาดใหญ่ (N = 30)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านบุคลิกภาพ	4.30	0.45	4.24	0.53	4.25	0.47
ด้านวิชาการ	4.12	0.50	4.13	0.53	4.15	0.42
ด้านวิชาชีพ	4.22	0.50	4.26	0.57	4.13	0.38
รวมเฉลี่ย	4.22	0.46	4.21	0.51	4.18	0.35

ข้อมูลจากตาราง 19 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะที่ระบุไว้ทุกด้านเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จากระดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการ ตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จากระดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิชาการตามลำดับ

ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่มีลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการและด้านวิชาชีพตามลำดับ

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน ดังรายละเอียดในตาราง 20-23

ตาราง 20 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	วุฒิของผู้บริหารโรงเรียน				
	ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 56		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า N = 149		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านบุคลิกภาพ	4.14	0.47	4.30	0.50	- 2.05*
ด้านวิชาการ	3.99	0.51	4.18	0.49	- 2.47*
ด้านวิชาชีพ	4.10	0.57	4.28	0.50	- 2.17*
รวมเฉลี่ย	4.08	0.48	4.25	0.40	- 2.41*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 20 เมื่อพิจารณาคคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้า
การประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่า
ปริญญาตรีและปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าให้ความสำคัญต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้านสูงกว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน พบว่า
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 1

ตาราง 21 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้ง 3 ด้านของหัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	ประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียน				
	ต่ำกว่า 10 ปี N = 100		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป N = 105		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านบุคลิกภาพ	4.29	0.47	4.23	0.52	0.78
ด้านวิชาการ	4.17	0.45	4.10	0.55	0.93
ด้านวิชาชีพ	4.27	0.48	4.19	0.57	1.03
รวมเฉลี่ย	4.24	0.42	4.18	0.51	0.99

ข้อมูลจากตาราง 21 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้า
การประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็น
ผู้บริหารน้อย (ต่ำกว่า 10 ปี) และมาก (ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป) พบว่าผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่า
คุณลักษณะที่ระบุไว้ทุกด้านเป็นที่พึงประสงค์มาก และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็น
ผู้บริหารน้อยให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้านสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการ
เป็นผู้บริหารมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีต่อคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์เป็นรายด้าน และรวมทุกด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง
ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 2

ตาราง 22 วิเคราะห์ความแปรปรวนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และ
ด้านวิชาชีพ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
<u>ด้านบุคลิกภาพ</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.17	0.08	0.34
ภายในกลุ่ม	202	50.14	0.25	
รวม	204	50.31		
<u>ด้านวิชาการ</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.02	0.01	0.02
ภายในกลุ่ม	202	51.60	0.26	
รวม	204	51.62		
<u>ด้านวิชาชีพ</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.36	0.18	0.64
ภายในกลุ่ม	202	56.12	0.28	
รวม	204	56.48		

ข้อมูลจากตาราง 22 เมื่อพิจารณาคูลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	0.03	0.01	0.06
ภายในกลุ่ม	202	45.31	0.22	
รวม	204	45.34		

ข้อมูลจากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้านก็พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้า
การประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้า
การประถมศึกษาอำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และขนาดของ
โรงเรียนต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จากแบบสอบถามที่ส่งไปให้กลุ่มตัวอย่าง 213 ฉบับ
ได้รับกลับคืนมา 205 ฉบับ ซึ่งเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งกลุ่ม
ผู้บริหารโรงเรียนออกเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 62 คน ผู้บริหารโรงเรียน
ขนาดกลาง จำนวน 113 คน และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งสิ้น 205 คน จากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 452 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านบุคลิกภาพ จำนวน 14 ข้อ ด้านวิชาการ จำนวน 13 ข้อ และด้านวิชาชีพ จำนวน 14 ข้อ รวมทั้งสิ้น 41 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่นอกเหนือจากแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่น .98

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสอบถาม เป็นรายข้อ และเป็นรายด้าน
2. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน โดยใช้ t-test แบบ Independent
3. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยใช้ F-test แบบ One - Way Analysis of Variance

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่ระบุไว้ในแบบสอบถามว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด และทุกด้าน ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้นๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดี เสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อยู่ในอันดับท้ายได้แก่ ความคล่องแคล่ว และมีอารมณ์ขัน มารยาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน

1.2 ด้านวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรู้ในระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ การบริหารงานบุคลากร การวางแผนและการงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศการศึกษาได้ ความแม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ และพฤติกรรมการศึกษาอย่างน้อยปริญาโท

1.3 ด้านวิชาชีพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อยู่อันดับท้าย ๆ ได้แก่ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ประสบการณ์ในการบริหาร

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน แล้วผู้บริหารเห็นว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุดตามลำดับ

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุดและทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อและรายด้านสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ ดำเนินชีวิตประหยัด ไม่เบียดเบียนผู้อื่น สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความคล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน มารยาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน

ผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ มารยาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน ความคล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน

2.2 ด้านวิชาการ ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร การวางแผนและการงบประมาณ การบริหารทั่วไปในสำนักงาน หลักสูตรและการนิเทศการศึกษา แม่นยำในกฎระเบียบ เกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความสามารถในการเขียนบทความ และใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท

ผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรู้ระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ การบริหารงานบุคลากร การวางแผนและการทำงบประมาณ แม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท

2.3 ด้านวิชาชีพ ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา เคารพปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม การรักษาส่งเสริม ระเบียบวินัยของผู้ร่วมงาน ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ สอนและพัฒนาทักษะในการทำงานของผู้ร่วมงาน ประสิทธิภาพในการบริหาร

ผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด ได้แก่ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับ

ต้น ๆ ได้แก่ ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม สามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ ความสามารถในการสร้างทีม การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา เคารพปัญหาและอุปสรรคอย่างสุจริต ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ประสิทธิภาพในการบริหาร

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้าน ทั้ง 3 ด้านแล้วผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีหรือสูงกว่า เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญมากตามลำดับ แต่ผู้บริหารวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้านสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่มที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากทุกข้อและทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อและรายด้าน โดยสรุปดังนี้

3.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ดี วินัยและความรับผิดชอบ ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ความกระตือรือร้นที่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ความอดทนพยายามและรักษาความก้าวหน้า ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความคล่องแคล่วและอารมณ์ขัน มารยาทดีอ่อนน้อมถ่อมตน

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ การดำเนินชีวิตประหยัด ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ มนุษยสัมพันธ์ดี ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความคล่องแคล่วและมีอารมณ์ขัน มารยาทดีอ่อนน้อมถ่อมตน

3.2 ด้านวิชาการ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ การใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน ความรู้ในระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ การบริหารงานบุคลากร การศึกษาหรืออบรมหลักสูตร

ผู้บริหารการศึกษา ความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความสามารถในการเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ การศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรู้ในระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร การวางแผนและการงบประมาณ หลักสูตรและการนิเทศการศึกษา แม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความสามารถเขียนบทความ และใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ การศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท

3.3 ด้านวิชาชีพ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด ได้แก่ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือสั่งการของตนเอง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างได้ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน เผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่างสุขุม ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ประสบการณ์ในการบริหาร

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน การรักษาส่งเสริมระเบียบวินัยของผู้ร่วมงาน ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ประสบการณ์ในการบริหาร ความสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งานได้

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้าน ทั้ง 3 ด้านแล้ว ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เห็นว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญมากตามลำดับ แต่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้านสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากทุกข้อและทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อและรายด้าน โดยสรุปดังนี้

4.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ การดำเนินชีวิตประหยัด ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ มนุษยสัมพันธ์ดี ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ มารยาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน ความคล่องแคล่วและอารมณ์ขัน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดี ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ สุขภาพพลานามัยแข็งแรง และมารยาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ วินัยและความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ มีวาจาไพเราะ มีเหตุผลที่น่าศรัทธา อารมณ์ดีและควบคุมอารมณ์ได้

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 ขนาด ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ด้านวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในระบบการบริหารการศึกษา และนโยบายของชาติ ในหลักสูตรและสามารถนเทศการศึกษาได้ ความแม่นยำในกฎระเบียบ เกี่ยวกับการงานธุรการ การเงินและพัสดุ ความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ได้แก่ ความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิทางการศึกษา อย่างน้อยปริญญาโท

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรู้ในระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ในการบริหารงานบุคลากร

ในการวางแผนและการงบประมาณ การใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศการศึกษาได้ ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ได้แก่ ความสามารถเขียนบทความและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ในระบบการบริหารการศึกษาและนโยบายของชาติ ความรู้งานบริหารทั่วไปในสำนักงาน การใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน การศึกษาหรืออบรมหลักสูตรผู้บริหารการศึกษา ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ สามารถเขียนบทความ และใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้ วุฒิต่างทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นด้านวิชาการแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 ด้านวิชาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน เคารพปัญหาและอุปสรรคอย่างสุจริต ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ การสอนและพัฒนากิจกรรมในการทำงานของผู้ร่วมงาน ประสบการณ์ในการบริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ ความสามารถในการสร้างทีมงาน ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ประสบการณ์ในการบริหาร การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ ความสามารถในการอภิปรายและนำการประชุม การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา การรักษาส่งเสริมระเบียบวินัยของผู้ร่วมงาน ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ ความสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งานได้ ความสามารถวางแผนและกำกับทีมงานดำเนินไปด้วยดี

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้าน ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด แล้วพบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีลำดับความสำคัญมากเรียงตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีลำดับความสำคัญมากเรียงตามลำดับ

ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีลำดับความสำคัญมากเรียงตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะต่าง ๆ ที่สังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และนำมาใช้ในการวิจัยนี้ เมื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยปรากฏว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อ และคุณลักษณะที่มีความสำคัญมากที่สุดซึ่งระบุโดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงคือ ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

2. เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านบุคลิกภาพสูงกว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านวิชาชีพ และวิชาการเล็กน้อย

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมากซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นหรือสำคัญในแต่ละด้านสามารถประมวลได้ดังนี้

3.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ ความมีน้ำใจ ความสามารถในการพูด เป็นต้น

3.2 คุณลักษณะด้านวิชาการที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ประกอบด้วย ความรอบรู้ในระบบบริหารการศึกษา การบริหารงานบุคลากร การวางแผนงาน และงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนิเทศการศึกษา ความแม่นยำในกฎระเบียบ เกี่ยวกับการบริหาร การเงินและพัสดุ เป็นต้น

3.3 คุณลักษณะด้านวิชาชีพที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรประกอบด้วย ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือสั่งการของตนเอง คุณธรรมในการเป็นผู้นำ ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานให้สำเร็จ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน เป็นต้น

4. เมื่อจำแนกกลุ่มผู้บริหารตามวุฒิ ประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารเหล่านี้ พบว่า มีความเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน มิใช่ตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอแตกต่างกัน แต่ตัวแปรที่เป็นวุฒิมีความสำคัญ เพราะผู้บริหารที่มีวุฒิสองจะให้ความสำคัญต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านั้นสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่า และความแตกต่างนี้ มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

อภิปรายผล

1. การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่ระบุไว้เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากทุกข้อและทุกด้าน ผลที่ปรากฏออกมาลักษณะนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในแบบสอบถามได้ศึกษามาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เชื่อถือได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีการกลั่นกรองและเพิ่มเติมจากการสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้บริหารการศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน ซึ่งได้ให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้มาก และยังเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับวัฒนธรรม และสังคมไทยอีกด้วย

2. เมื่อพิจารณาคุณลักษณะเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าด้านอื่น ๆ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ มีความสำคัญสูงกว่าด้านอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ว่าบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ง่ายและชัดเจน ความสัมพันธ์ทางด้านการงานและส่วนตัว บุคลิกภาพมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมาก เป็นสิ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกศรัทธา เชื่อถือ ผูกพัน ใกล้ชิด อำนาจเสน่ห์และบารมีในผู้บริหารจะเกิดจากบุคลิกภาพเป็นส่วนใหญ่ (Fisher. 1984 : 58) ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย หิรัญโต. (2524 : 55) ที่ได้สรุปไว้ว่า การที่บุคคลมีบุคลิกภาพที่ดีทำให้ผู้อื่นมีความศรัทธา นิยมชมชอบ จะทำให้ผู้นั้นกลายเป็นผู้นำได้ง่ายขึ้น เพราะบุคลิกภาพที่ใครเห็นใครชอบจะดึงดูดใจ และจงใจคน ทำให้มีมิตรภาพระหว่างกันอย่างรวดเร็ว การมีบุคลิกภาพที่ดีจะเป็นรากฐานให้บุคคลสร้างตัวเป็นผู้นำได้ง่ายดังคำกล่าวที่ว่า "บุคลิกภาพ คือ ขุมทรัพย์มหาศาล" ส่วนคุณลักษณะด้านอื่น ๆ นั้นสามารถมองเห็นได้จากการปฏิบัติและใช้เวลาสังเกตในระยะยาว บางส่วนก็เป็นผลของบุคลิกภาพของผู้บริหารอยู่ด้วยเป็นต้นว่า ความเฉลียวฉลาด และสติปัญญาดี มีมนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้ดี

นอกจากนี้ในสังคมไทยเรายังตัดสินบุคคลจากกริยาท่าทางและบุคลิกภาพจะเห็นได้จากภาษิตไทย ๆ ที่เห็นอยู่เสมอเช่น "สำเนียงส่อภาษา กริยาส่อสกุล" ซึ่งถือเอากริยาท่าทาง

บุคลิกภาพเป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานของคน แต่อย่างไรก็ตามความแตกต่างในระดับความสำคัญทั้ง 3 ด้านนี้ ไม่นับเป็นสำคัญทางสถิติ ซึ่งอภิปรายผลเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมีคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้ ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในลำดับต้น ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะเหล่านี้ในลำดับต้น ๆ เพราะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู อาจารย์ ซึ่งปัจจุบันนี้คุณวุฒิสูงขึ้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คนเหล่านี้จะคาดหวังว่าผู้บริหารจะต้องบริหารกิจการในความรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ การที่จะปฏิบัติภารกิจดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้านำและทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ต้องมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่พร้อมที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือเป็นที่พึ่งแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องอาศัยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทุกฝ่าย มีความสามารถในการพูดสื่อความหมายให้ทุกคนเข้าใจเป็นอย่างดี จึงจะทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีศักดิ์ศรีเป็นที่เชื่อถือศรัทธา ทั้งผู้ร่วมงานและคนทั่วไป (สมัยศ มีเทศน์. 2531 : 7-8)

2. คุณลักษณะด้านวิชาการที่สำคัญคือ ความรู้ระบบการบริหารและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนเทศการศึกษาได้ ความแม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการการเงินและพัสดุ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในลำดับต้น ๆ ความรู้เหล่านี้มีความจำเป็นในฐานะที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้นำทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของชาติ จะต้องเป็นผู้บริหารให้นโยบายเป็นไปด้วยดีตรงตามจุดมุ่งหมาย และจะต้องรอบรู้ เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานได้ ความรู้ในการบริหารงานบุคคลที่ดี การวางแผนและการงบประมาณที่ดีล้วนเป็นเรื่องที่จะทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสามารถใช้ทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานได้ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ถือเป็นหลักของการจัดการศึกษาคือ การดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้วางไว้

บุคลิกภาพเป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานของคน แต่อย่างไรก็ตามความแตกต่างในระดับความสำคัญทั้ง 3 ด้านนี้ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอภิปรายผลเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมีคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดีสมาคมกับคนทุกระดับได้ ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ สามารถพูดในที่ชุมชนได้ดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในลำดับต้น ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะเหล่านี้ในลำดับต้น ๆ เพราะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู อาจารย์ ซึ่งปัจจุบันนี้คุณวุฒิสูงชันมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คนเหล่านี้จะคาดหวังว่าผู้บริหารจะต้องบริหารกิจการในความรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ การที่จะปฏิบัติภารกิจดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าทำและทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ต้องมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่รวมทั้งจะเป็นผู้ช่วยเหลือเป็นที่พึ่งแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องอาศัยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทุกฝ่าย มีความสามารถในการพูดสื่อความหมายให้ทุกคนเข้าใจเป็นอย่างดี จึงจะทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีศักดิ์ศรีเป็นที่เชื่อถือศรัทธาทั้งผู้ร่วมงานและคนทั่วไป (สมยศ มีเทศน์, 2531 : 7-8)

2. คุณลักษณะด้านวิชาการที่สำคัญคือ ความรู้ระบบการบริหารและนโยบายของชาติ ความรู้ในการบริหารงานบุคลากร ความรู้ในการวางแผนและการงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศการศึกษาได้ ความแม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการการเงินและพัสดุ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในลำดับต้น ๆ ความรู้เหล่านี้มีความจำเป็นในฐานะที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้นำทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของชาติ จะต้องเป็นผู้บริหารให้นโยบายเป็นไปด้วยดีตรงตามจุดหมาย และจะต้องรอบรู้ เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานได้ ความรู้ในการบริหารงานบุคคลที่ดี การวางแผนและการงบประมาณที่ดี ล้วนเป็นเรื่องที่จะทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสามารถใช้ทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานได้ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ถือเป็นหลักของการจัดการศึกษาก็คือ การดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่ได้วางไว้

ดังนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่หวังความสำเร็จในการปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถนิเทศการศึกษาได้ การบริหารการศึกษาจึงจะมีประสิทธิภาพ ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและงานที่รับผิดชอบที่ระบุเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นเครื่องมือในการรักษาสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้ได้ดี (อรุณ รักธรรม. 2527 : 104-108) และยังช่วยให้ได้รับการยอมรับนับถือในวงการด้วย (อุทัย บุญประเสริฐ. 2521 : 11)

3. คุณลักษณะด้านวิชาชีพมีคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือสั่งการของตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างได้ ความสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จ การวินิจฉัยสั่งการโดยใช้ข้อมูลและหลักวิชา ความสามารถในการสร้างทีมงาน คุณลักษณะที่สำคัญเหล่านี้เป็นคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ที่สำคัญในลำดับต้น ๆ เพราะคุณลักษณะดังกล่าว เป็นสิ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารหรือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายไปโดยราบรื่นทั้งสิ้น ธรรมชาติของภารกิจของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตของนักเรียน ต้องเกี่ยวข้อง กับคนจำนวนมาก ๆ เป็นลักษณะงานที่ต้องตัดสินใจสั่งการ และกระจายอำนาจ ธรรมชาติเหล่านี้ ต้องอาศัยเครื่องมือทางการบริหารที่สำคัญเช่น ทีมงาน การตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ และภาวะผู้นำที่เป็นแบบอย่างได้ (นพพงษ์ บุญจิตราดลย์. 2527 : 33-40) สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความร่วมมือ ความเชื่อถือ และการเหนียวแน่นจิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชามีศรัทธา และให้ความร่วมมือการทำงานก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้สอดคล้อง กับผลงานการวิจัยของ ประถม แสงสว่าง (2524 : 8-9) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบริหารการศึกษาไทย ได้สรุปว่า ความกล้ารับผิดชอบต่อการกระทำ หรือการตัดสินใจของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ความสามารถในการสร้างทีมงานก็เป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารเห็นว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้มีอำนาจให้คุณให้โทษต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ถ้าหัวหน้าการประถมศึกษาไม่มีคุณธรรมก็จะทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจและนำไปสู่ความแตกแยก การทำงานเป็นทีมก็จะไม่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ประชุม รอดประเสริฐ (2527 : 24) ยังยืนยันไว้ว่าผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมทั้งกาย วาจา ใจ การปฏิบัติงานก็จะได้รับความร่วมมือ ร่วมใจด้วยดี

4. จากการเปรียบเทียบผู้บริหารที่มีวุฒิแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแล้ว ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า วุฒิของผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความเห็นแตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ว่า การศึกษามีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่ออย่างมาก ฉะนั้น ผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกันมีพื้นฐานการศึกษา การฝึกอบรมหรือประสบการณ์ในการศึกษาอบรมแตกต่างกัน ทำให้ความเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแตกต่างกันไป โดยผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาหรือสูงกว่า ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้านของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสูงกว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีการศึกษาสูงต้องการให้ผู้บังคับบัญชาของตน มีคุณลักษณะหลาย ๆ ประการที่เด่นชัดเหนือพวกตน ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของสต็อกคิลล์ ที่ยืนยันว่าผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมเหนือบุคคลอื่นในเรื่อง เชาวนปัญญา นิยรักการศึกษาค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ มีความรู้ทันสมัยและกว้างขวาง มีมารยาททางสังคมดี ฐานะทางเศรษฐกิจดี (Bass. 1981 : 65-66)

ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบในการตัดสินใจ หรือสั่งการของตนเองว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าการตัดสินใจเป็นเรื่องสำคัญมาก เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จและประสิทธิภาพขององค์การ องค์การจะเจริญก้าวหน้า หรือล้มเหลวก็ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้บริหารเป็นสำคัญ (กิตติมา ปรีดีติติก. 2529 : 114) การที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้ตัดสินใจหรือสั่งการอันใดลงไปแล้วจะต้องถือว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จ ถ้าเกิดความผิดพลาดจะต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเองด้วย หากบกพร่องในส่วนนี้จะทำให้ไม่เป็นที่เชื่อถือศรัทธา เป็นการเอาตัวรอดแต่ผู้เดียว ผู้ใต้บังคับบัญชาจะรังเกียจและผิดหวังกับผู้บริหารลักษณะนี้อย่างยิ่ง และจะมีผลต่อความไม่ร่วมมือเท่าที่ควร ทำให้เกิดผลเสียต่อการทำงานในที่สุด โดยปกติผู้ที่มีการศึกษาสูงจะถูกคาดหวังให้มีผลงานที่มีประสิทธิภาพหากทำงานล้มเหลวจะถูกประณามว่า มีการศึกษาดีแต่ไม่มีประสิทธิภาพ

ฉะนั้น จึงควรมีความระมัดระวังในเรื่องการทำงานกับผู้บังคับบัญชา ซึ่งข้ออภิปรายนี้ก็ประยุกต์ได้กับผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าได้ให้ความสำคัญแก่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่สูงเท่ากลุ่มผู้บริหารที่มีวุฒิสองเท่านี้

5. จากการเปรียบเทียบประสบการณ์และขนาดของโรงเรียนจะเห็นว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ และปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สามารถอภิปรายได้ว่า ในการปฏิบัติงาน หรือการบริหารงานนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอใช้หลักและวิธีการเดียวกันกับโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ไม่ว่าจะเป็นการสั่งการ การควบคุมกำกับดูแล การนิเทศ การประสานงาน ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนทุกโรงเรียน นอกจากนี้ในการประชุมประจำเดือน หรือการพัฒนาในระหว่างปฏิบัติงาน เช่น การไปทัศนศึกษา การฝึกอบรมในระยะสั้น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะวางโครงการหรือแผนงานในการพัฒนาในรูปแบบเดียวกัน มิได้แบ่งการประชุมหรือการพัฒนาตามขนาดของโรงเรียนหรือตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแต่อย่างใด การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนก็ประกอบด้วยภารกิจในการบริหารงานอยู่ 6 งานเหมือนกัน นอกจากผู้บริหารจะต้องมีภารกิจต่าง ๆ ที่เหมือนกันแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ยังได้มีโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิธีการฝึกอบรมโดยใช้สื่อประสม เช่น การศึกษาจากหนังสือชุดอบรมด้วยตนเอง วีดีโอ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น จากภารกิจและกิจกรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไม่แตกต่างกัน

ส่วนประสบการณ์นั้น ปัจจุบันการศึกษาเทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้คนรุ่นใหม่ ๆ หรือวัยหนุ่มสาวมีความคิดเจริญก้าวหน้าขึ้น มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ได้มีระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โรงเรียนภายในกลุ่มได้ร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ให้สูงขึ้นและใกล้เคียงกัน เน้นบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มมากขึ้น และสามารถให้ทรัพยากรทางการศึกษาดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 2) จากระเบียบดังกล่าว อาจทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการพบปะ ช่วยเหลือ เยี่ยมเยียนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันจนทำให้ประสบการณ์ไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคคลและหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการประถมศึกษาดังนี้

1. สำหรับผู้บริหารระดับสูง เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ควรได้ศึกษาผลการวิจัยนี้และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือเตรียมบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยเฉพาะในจังหวัดสุพรรณบุรี และหรือจังหวัดอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันอาจจะนำคุณลักษณะเหล่านี้ไปใช้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแก่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยเน้นหลักการและทักษะเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัยและความรับผิดชอบ หลักมนุษยสัมพันธ์ ความรู้ในระบบบริหาร การศึกษาและนโยบายการจัดการศึกษา การบริหารงานบุคลากร การวางแผนและการงบประมาณ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจหรือสั่งการ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและภาวะผู้นำ เป็นต้น การอบรมควรใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลองและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเกิดทักษะในการเป็นผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่กล่าวมาแล้วอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคล หรือการประเมินผลในการเลื่อนระดับ เลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

2. สำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรรับทราบผลการวิจัยนี้ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถภาพในการบริหารงานของตนให้ เป็นที่ยอมรับ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องตระหนักว่ากลุ่มผู้บริหารมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมาก โดยเฉพาะเรื่องบุคลิกภาพ ควรมุ่งพัฒนาความเชื่อมั่น วินัยและความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ ทางด้านวิชาชีพควรเน้นความรับผิดชอบการตัดสินใจหรือสั่งการของตนเอง คุณธรรมในการเป็นผู้นำ และความสามารถจูงใจผู้ร่วมงาน ส่วนทางด้านวิชาการควรเน้นเกี่ยวกับความรู้ในระบบบริหารและนโยบายการจัดการศึกษา การบริหารงานบุคลากร การวางแผนงานและงบประมาณ ยิ่งกว่านั้นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องระมัดระวังในเรื่องการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับกลุ่มที่มีการศึกษาสูง และจะต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง ให้มากยิ่งขึ้นด้วย

3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรคาดหวังต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในฐานะปुरुชนคนธรรมดาคนหนึ่ง ย่อมมีข้อจำกัดส่วนบุคคลในแต่ละคน เพื่อประโยชน์ในการทำงาน ควรใช้การติดต่อประสานงานทำความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ผู้บริหารยังสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพิจารณาตนเอง หรือฝึกฝนตนเองเพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานต่อไป

4. ภาควิชาบริหารการศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา อาจนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้เป็นแนวในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิต นักศึกษา ที่จะไปเป็นผู้บริหารการศึกษา หรือจัดให้บริการทางการศึกษาและฝึกอบรมแก่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นช่วงสั้น ๆ หรือเป็นครั้งคราวเป็นการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้ร่วมงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอด้วย

5. สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ อาจใช้ผลการวิจัยนี้ไปเผยแพร่แก่ผู้บริหาร หรือผู้ที่เตรียมเป็นผู้บริหาร ซึ่งเข้ารับการอบรม ณ สถาบันพัฒนาผู้บริหารทุกระดับ เพื่อที่จะได้รับทราบความคาดหวังทางด้านคุณลักษณะที่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ร่วมงานและอาจใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรม หรือ การพัฒนาตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบของการตัดสินใจของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อศึกษารูปแบบของการตัดสินใจที่ดีมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานและใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมต่อไป
2. ควรมีการศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในภาคอื่น ๆ หรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุง พัฒนา และใช้กับทุกภาค ทุกจังหวัดต่อไป
3. ควรศึกษาบทบาทของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ศึกษาบทบาทของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- กัญญา สุวรรณแสง. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น, 2533.
- กิติ ตัญญาคานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เซษฐ์การพิมพ์, 2530.
- _____. นักบริหารทันสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดท้อปรีนท์, 2533.
- กิตติมา ปรีดีดีลิก. ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธารการพิมพ์, 2529.
- เกรียงศักดิ์ อุทธรรงค์. "คุณสมบัติของผู้นำทางการศึกษาที่พึงประสงค์ ในทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร," การศึกษา กทม. 8(7) : 26 ; เมษายน 2527.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525-2534. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- _____. คู่มือการปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.
- _____. คู่มือบริหารแผนและโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2527. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527.
- _____. คู่มือปฏิบัติงานตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วย
กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. วันการประถมศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 25-27 พฤศจิกายน 2523. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. จิตวิทยาเบื้องต้น. สงขลา : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์, 2532.

- ✓ จุฑา บุรีภักดี. "ความรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพเพื่อเลือกแนวทางการปรับปรุงตนเอง," มิตรครู
 ปักษ์หลัง. 28(14) : 22-25 ; กรกฎาคม 2529.
- จุมพล สวัสดิยากร. หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : สุวรรณภูมิ, 2520.
- ✓ จำเรียง ภาวิจิตร. "กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพคน และคุณภาพงาน ตอนความเป็นผู้นำ,"
พัฒนาที่ดิน. 26(286) : 23-24 ; กุมภาพันธ์ 2532.
- _____. "กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพคนและคุณภาพงาน ตอนลักษณะผู้นำในสังคมไทย,"
พัฒนาที่ดิน. 26(286) : 34-41 ; มีนาคม 2532.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2519.
- ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์. คุณลักษณะ คุณสมบัติ และความสามารถในการบริหารงานของผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2524. อัดสำเนา.
- ถวิล เกื้อกุลวงศ์. การบริหารการศึกษสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2530.
- ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์. "การเตรียมและพัฒนาผู้บริหารการศึกษา," การศึกษา. 5(16) :
 8-12 ; กันยายน-ตุลาคม 2523.
- ทรงศักดิ์ สิงหาด. มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยี
 ราชมงคล, 2531.
- ทวีศักดิ์ จันทรสาร. ความคิดเห็นของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และผู้บริหาร
การศึกษา เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.
- ธนา โกมลิส. มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เณศ, 2527.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อนงค์ศิลป์, 2527.
- นาวิ รังสิวารักษ์. "บุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย," วิทยจารย์. 82(3) : 63-65 ;
 มีนาคม 2527.
- นิพนธ์ ศศิธร. การจัดระเบียบองค์การปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เณศ, 2525.

บุญมา กัมปนาทพงษ์. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
 ถ่ายเอกสาร.

ประจวบ แสงอินทร์. "ข้อสังเกตเกี่ยวกับการบริหารงานนิติการและงานคลัง," ใน รายงานสรุปผลการประชุมสัมมนาหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2533. หน้า 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533.

ประชุม รอดประเสริฐ. "มุมมองบริหาร," การศึกษา กทม. 8(6) : 24 ; กุมภาพันธ์ 2527.

_____. "นักบริหารในฐานะนักพัฒนา," บริหารการศึกษาสัมพันธ์. เชียงใหม่ : ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.

ประชุม โพธิกุล. "ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จทางการบริหาร," มิตรครู ปักษ์แรก. 32(9) : 16 ; พฤษภาคม 2532.

ประถม แสงสว่าง. รายงานผลการวิจัยเรื่อง ลักษณะของนักบริหารการศึกษาที่คนไทยพึงประสงค์.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานมูลนิธิหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2524.

พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.

พยอม วงศ์สารศรี. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : พรวนการพิมพ์, 2532.

"พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523," ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 97 ตอนที่ 158. หน้า 5-12. 13 ตุลาคม 2523.

"พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523," ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 97 ตอนที่ 158. หน้า 16. 13 ตุลาคม 2523.

ปิญญู สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2519.

มัญญ วงศ์นารี. "คุณสมบัติที่สมบูรณ์ของผู้นำทางการบริหาร," ข้าราชการ. 32 : 35 ; พฤศจิกายน 2530.

- มานะ รัตนโกเศศ. "คำกล่าวเปิดการประชุมสัมมนาหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
ทั่วประเทศ," ใน รายงานสรุปผลการประชุมสัมมนาหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/
 กิ่งอำเภอทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2533. หน้า 1. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
 คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533.
- ยงยุทธ ตลกล. "คุณสมบัติที่ผู้บริหารที่ดีควรมี," ประชาศึกษา. 33(4) : 29-30 ; มกราคม
 2528.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2530.
- รายงานการสัมมนาเรื่องนักบริหารการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 บริษัทศึกษาพรจำกัด, 2531.
- วิจิตร วรุตบางกูร และสุนิษา ชีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2523.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.
- วิญญู อังคนารักษ์. วิธีทำงานให้ดี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- วินัย พัฒนรัฐ. รายงานการสัมมนา เรื่องการบริหารการศึกษาของไทย. เอกสารประกอบ
 การเรียนวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษา. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. การบริหารครบวงจร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมสซิปลิซซิง, 2531.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. "ผู้นำในทัศนะของข้าพเจ้า," วารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
 1(1) : 5-22 ; มิถุนายน-กันยายน 2529.
- สงวน ช่างฉัตร. "ลัทธิธรรมสำหรับผู้บริหาร," คุรุปริทัศน์. 12 : 30-32 ; ธันวาคม 2530.

- สมเกียรติ เจริญฉิม. ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณสมบัติ และความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- สมชัย วุฒิปรีชา. "แนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต," ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ. หน้า พ. 11. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหารบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สมภพ วิจารณ์, บุญมาก พรหมพ้วย และภคพร ศรีรัตนตระกูล. นักบริหารระดับโลก "หัวหน้ามือหนึ่งและองค์การมือเหนือ". กรุงเทพฯ : ราชดำริพลับลิเคชั่น, 2530.
- สมยศ มีเทศน์. เอกสารคำบรรยายอบรมเตรียมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533. อัดสำเนา.
- สุปิตี ชุนภักดี. ลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อำเภอตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- เสถียร เหลืองอร่าม. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์การ. กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์, 2525.
- เสน่ห์ ศรีสุวรรณ. "เสน่ห์นักบริหาร," บริหารธุรกิจ. 14(55) : 81-86 ; ก.ค.-ก.ย. 2533.
- เสนาะ ตีเขียว. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.
- อ.ก.ค. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ประกาศ อ.ก.ค. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เรื่องรับสมัครสอบคัดเลือกข้าราชการเพื่อแต่งตั้งหรือเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ (เจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษา 6). ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2532.

- อภิรมย์ ณ นคร. หลักการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- อรุณ วัชรธรรม. หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2533.
- อุทัย บุญประเสริฐ. "ภาวะผู้นำ," นักบริหาร. 2(5) : 2 ; ธันวาคม 2521.
- อุทัย หิรัญโต. ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์, 2524.
- Bass, Bernard M. Stogdill's Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research. New York : The Free Press, 1981.
- Best, John W. Research in Education. New Jersey : Prentice-Hall, 1978.
- Fisher, James L. Power of the Presidency. New York : Macmillan Publishing Company, 1984.
- Hoy, Wayne K. and Cecil G. Miskel. Education Administration : Theory Research and Practice. 2nd ed. New York, Random House Inc., 1982.
- Huffhines, Ruth Ann. "A Taxonomic Model for the Study of the Effective Principal," Dissertation Abstracts International. 34(03) : 705-A ; September, 1984.

- Ivancevich, John M. and others. Organizational Behavior and Performance. California : Goodyear Publishing Co., Inc., 1977.
- Kast, F.E. and J.E. Rosenzweig. Organization and Management : A Systems and Contingency Approach. 4th ed. New York : McGraw-Hill, 1985.
- Leonard, R. Sayles. Leadership : What Effective Managers Really Do and How They Do It. New York : McGraw-Hill, Inc., 1979.
- Pellegrino, J.W. and C.K. Varnhagan. "Abilities and Aptitudes," in The International Encyclopedia of Education : Research and Studies. V.I.P.I. Oxford : Pergamon Press, 1985.
- Pressel, Diane Anderson. "A Study of the Relationship between Personality Traits as Measured by Cattell's 16 Personality Factors and Aspiration for Leadership," Dissertation Abstracts International. 47(05) : 156-A ; November, 1986.
- Stogdill, Ralph M. Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research. New York : The Free Press, 1974.
- Stoner, James A.F. Management. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1982.
- Trujillo, Valerie Louise. "Educational Competencies and Their Relationship to Graduate Administration Training Programs," Dissertation Abstracts International. 39(11) : 645-A ; May, 1979.
- Yamane, Taro. Statistics : An Introduction Analysis. 2nd ed. New York : Harper and Row, 1970.

ภาคผนวก

ที่ ทม 1007/2661

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

25 ตุลาคม 2534

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายไพฑูรย์ โกศลนันทา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร. วิจิตร วรุตบางกูร
ผศ. จิราภรณ์ บุญส่ง

ประธาน
กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวก ขอความ
ร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สุพรรณบุรี โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน
2534 - มกราคม 2535 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร บัวทอง

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 2584119

ที่ ศธ. 1471/1256

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี 72000

20 พฤศจิกายน 2534

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ

ด้วยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ขอความอนุเคราะห์ให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภออำนวยความสะดวกในการให้ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดตอบแบบสอบถามในการทำปริญญานิพนธ์ของ นายไพฑูรย์ โกศลนต์ตา ในระหว่างเดือนธันวาคม 2534 - มกราคม 2535

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อประโยชน์ของการบริหารการศึกษาโดยส่วนรวมของจังหวัดสุพรรณบุรี จึงขอให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอให้ความร่วมมือด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประหยัด ทรงคุณ

(นายประหยัด ทรงคุณ)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

งานบริหารทั่วไป

โทร. 521832

แบบสอบถามประกอบงานวิจัย เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอ ในฐานะที่ท่านทำงานใกล้ชิดและเกี่ยวข้องโดยตรง กรุณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุง
คุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต่อไป กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อ

2. แบบสอบถามมี 3 ตอน โปรดตอบทุกข้อทุกตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย /
ลงใน ☐ ที่กำหนดให้ ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตนเอง

ข้อ 1. ประสบการณ์การเป็นผู้บริหารโรงเรียนของท่าน

- ☐ ต่ำกว่า 10 ปี
☐ 10 ปีขึ้นไป

ข้อ 2. วุฒิต่างการศึกษาของท่านในปัจจุบัน

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ข้อ 3. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติราชการอยู่

- ☐ ขนาดเล็กมีนักเรียนไม่เกิน 120 คน
☐ ขนาดกลางมีนักเรียน 121 - 300
☐ ขนาดใหญ่มีนักเรียน 301 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 ขอให้ท่านอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างรอบคอบและพิจารณาว่าท่าน
มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามข้อความในแต่ละข้อ
อย่างไร และโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในข้อที่ท่านต้องการเพียงข้อละ 1 แห่งดังตัวอย่าง

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษา	พึง ประสงค์ มากที่สุด	พึง ประสงค์ มาก	พึง ประสงค์ ปานกลาง	พึง ประสงค์ น้อย	พึง ประสงค์ น้อยที่สุด
1. <u>ด้านบุคลิกภาพ</u>						
0. มีลักษณะท่าทางกระฉับกระเฉง		/				
00. มีลักษณะความเป็นกันเอง			/			

โปรดพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตาม
ข้อความในแต่ละข้ออย่างไร แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่เลือกในแต่ละข้อ

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษา	พึง ประสงค์ มากที่สุด	พึง ประสงค์ มาก	พึง ประสงค์ ปานกลาง	พึง ประสงค์ น้อย	พึง ประสงค์ น้อยที่สุด
1. <u>ด้านบุคลิกภาพ</u>						
1. มีไหวพริบ ปฏิภาณเฉลียวฉลาดและ สติปัญญาดี						

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษา	พึง ประสงค์ มากที่สุด	พึง ประสงค์ มาก	พึง ประสงค์ ปานกลาง	พึง ประสงค์ น้อย	พึง ประสงค์ น้อยที่สุด
2.	มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง					
3.	เป็นคนคล่องแคล่ว มีชีวิตชีวา และมีอารมณ์ขัน					
4.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
5.	มีมารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน					
6.	มีความเสียสละ พร้อมที่จะช่วยเหลือ ผู้อื่นด้วยความจริงใจ					
7.	ดำเนินวิถีชีวิตเรียบง่าย อยู่อย่าง ประหยัด ไม่เบียดเบียนผู้อื่น					
8.	มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้าสมาคมกับคน ทุกระดับได้					
9.	มีวาจาไพเราะ สามารถพูดโน้มน้าว หรือแสดงเหตุผลที่น่าศรัทธา					
10.	มีความสามารถในการพูดในที่ชุมชนได้ดี					
11.	ตรงต่อเวลา มีวินัยและความรับผิดชอบ					
12.	อารมณ์ดีและควบคุมอารมณ์ได้ใน สถานการณ์วิกฤต					
13.	มีความอดสาหัส พยายามและ รักความก้าวหน้า					

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษา	พึง ประสงค์ มากที่สุด	พึง ประสงค์ มาก	พึง ประสงค์ ปานกลาง	พึง ประสงค์ น้อย	พึง ประสงค์ น้อยที่สุด
14.	กระตือรือร้น ที่จะศึกษาและเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ 2. <u>ด้านวิชาการ</u> 1. มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท 2. ผ่านการศึกษาในวิชาบริหารการศึกษา หรือเคยผ่านการอบรมหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษามาก่อน 3. มีความรู้ ความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับ หลักสูตรการเรียนการสอนและสามารถ นิเทศการศึกษาได้ 4. มีความสามารถในการประเมินผล การปฏิบัติงานและการเรียนการสอน 5. มีความรู้ความเข้าใจลึกซึ้งในเรื่อง ระบบการบริหารการศึกษาและนโยบาย การศึกษาของชาติ 6. มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการ วางแผนและการจัดทำงบประมาณ					

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษา	พึง ประสงค์ มากที่สุด	พึง ประสงค์ มาก	พึง ประสงค์ ปานกลาง	พึง ประสงค์ น้อย	พึง ประสงค์ น้อยที่สุด
7.	มีความรู้ความสามารถในการจัดการ บริหารทั่วไปในสำนักงาน					
8.	มีความรู้ความสามารถในการบริหาร งานบุคลากร					
9.	มีความรู้แม่นยำในกฎระเบียบเกี่ยวกับ งานธุรการ การเงินและพัสดุ					
10.	มีความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง อย่างดี					
11.	ใช้ความรู้เกี่ยวกับหลักมนุษยสัมพันธ์ ในการบริหารงาน					
12.	มีความรู้เกี่ยวกับข้อจำกัดและปัญหา ต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่ตนทำงานอยู่					
13.	มีความสามารถในการเขียนบทความ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ งานวิจัย สามารถใช้ประโยชน์จาก งานวิจัยได้					

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าการประถมศึกษา	พึง ประสงค์ มากที่สุด	พึง ประสงค์ มาก	พึง ประสงค์ ปานกลาง	พึง ประสงค์ น้อย	พึง ประสงค์ น้อยที่สุด
	3. <u>ด้านวิชาชีพ</u> 1. เคยมีประสบการณ์ในการบริหารหรือ ช่วยงานบริหารมาก่อน 2. สามารถวางแผนงาน ติดตามควบคุม และกำกับให้งานดำเนินไปด้วยดี 3. ตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ โดยใช้ข้อมูล และหลักวิชา 4. สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคอย่าง สุขุมรอบคอบ 5. มีความสามารถในการวิเคราะห์และ สังเคราะห์งานได้ 6. มีความสามารถในการนำความขัดแย้ง มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทาง สร้างสรรค์ 7. เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีได้ 8. รักษาส่งเสริม ระเบียบวินัยและ ความรับผิดชอบของผู้ร่วมงาน					

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษา	พึงประสงค์มากที่สุด	พึงประสงค์มาก	พึงประสงค์ปานกลาง	พึงประสงค์น้อย	พึงประสงค์น้อยที่สุด
9.	รู้จักสอนงานและพัฒนาทักษะในการทำงานของผู้ร่วมงานอยู่เสมอ					
10.	รู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารงาน					
11.	มีความสามารถในการอภิปรายและนำการประชุม					
12.	สามารถโน้มน้าวจูงใจ ผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานไปสู่ความสำเร็จ					
13.	กล้ารับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดจากการตัดสินใจหรือการสั่งการของตนเอง					
14.	มีความสามารถในการสร้างทีมงาน					

ตอนที่ 3 โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเพิ่มเติม หากท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ได้
 กล่าวไว้ในตอนที่ 2

ด้านบุคลิกภาพ.....

.....

.....

ด้านวิชาการ.....

.....

.....

.....

ด้านวิชาชีพ.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือในการกรอกข้อมูลเป็นอย่างดี

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายไพฑูรย์ ชื้อสกุล โกพัฒน์ตา

เกิดวันที่ 1 เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2495

สถานที่เกิด อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 641 หมู่ 5 ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์

จังหวัดสุพรรณบุรี 72170

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอดอนเจดีย์

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดอนเจดีย์

อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2511 ม.ศ. 3 โรงเรียนบางปลาม้า "สูงสมารถงวิทย์"

พ.ศ. 2513 ป.กศ. วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2516 พ.ม. (ศึกษาด้วยตนเอง)

พ.ศ. 2520 กศ.บ. (วิชาเอกสุขศึกษา)มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา

พ.ศ. 2535 กศ.ม. (วิชาเอกการบริหารการศึกษา)มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ไพฑูรย์ โกพนันต์ดา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2535

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาจำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามวิถีทางการศึกษา ประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 213 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แบบ Independent และ F-test

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษา อยู่ในระดับพึงประสงค์มากทุกข้อและทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อยคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการ
2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน และผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF THE CHIEF OF DISTRICT
PRIMARY EDUCATION AS PERCEIVED BY PRIMARY
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE
OF SUPHAN BURI PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
PAITON GOPATTA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
February 1992

The purposes of this research were to study the desirable characteristics of the Chief of District Primary Education as perceived by primary school administrators under the Office of Suphan Buri Provincial Primary Education as classified by personality, academic and professional aspects, and to compare the perception of primary school administrators under the Office of Suphan Buri Provincial Primary Education towards the desirable characteristics of the Chief of District Primary Education as classified by educational qualification, administrative experience, and school size.

The sample consisted of 213 primary school administrators under the Office of Suphan Buri Provincial Primary Education. The instrument used for collecting of data was the rating-scale questionnaire. The statistics used for analysis of data were mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The important research finding were as follows:

1. The primary school administrators perceived all desirable characteristics of the Chief of District Primary Education in general at high level, ranking personality, professional and academic aspects respectively.
2. The primary school administrators having higher qualification perceived the desirable characteristics of the Chief of District Primary Education differently from the lower qualification group. The statistic significance differences were found at .05 level.
3. The primary school administrators having different experience and working in schools of different sizes perceived these desirable characteristics slightly differently but with no statistical significance.